سرودِ سکون

از متن پنجابی در نثر فارسی ترجمہ "سکھ منی" کہ در
کتاب مقدس شری گرو گرنتھ صاحب از صفحہ 262 تا صفحہ 296
ثبت است۔

مترجم
گلونت سنگھ

سرودِ سکون

از متن پنجابی در نثر فارسی ترجمہ "سکھ منی" کہ در
کتاب مقدس شری گرو گرنتھ صاحب از صفحہ 262 تا صفحہ 296
ثبت است۔

سرودِ سکون

از متن پنجابی در نثرِ فارسی ترجمہ "سکھ منی" کہ در
کتاب مقدس شری گرو گرنتھ صاحب از صفحہ 262 تا صفحہ 296
ثبت است۔

مترجم

گلونت سنگہ

ادارہ مطبوعات

دانش گاہ پنجابی، پٹیالہ (بھارت)

SURUD-E-SAKOON
[Sri Guru Granth Sahib P.P. 262-296.
Sukhmani by Sri Guru Arjun Dev ji in Punjabi]
translated in Persian by
Gulwant Singh

ISBN 81-7380-680-2

2000
Copies : 200
Price : Rs. 200-00

Published by Dr. B. S. Bhatia, Registrar, Punjabi University, Patiala and printed at M/s. M. B. Box Factory, Patiala.

تقدیم

به صالحان کهِ به وجدانِ روشن و صفای ضمیر در شاهراهِ حقیقت و راستی گامزن باشند و اصولِ حسنِ معاشرت به مردم آموزند تا جامعه ای کامل بوجود آید و دستورِ رفاقت و هم آهنگی و هم دِلی فروزان گردد۔

جسبیر سنگه آهلووالیه
رئیسِ دانش گاهِ پنجابی
پتیاله (هنــــــد)

دیباچہ

"گورو ارجن آں جملہ جود و فضال
حقیقت پژوہندہ حق جمال
وجودش ہمہ رحمتِ ایزدی
سعادت فزایندہ سرمدی
مریدش دو عالم چہ بل صد ہزار
ہمہ از کرم ہای او جرعہ خوار
ازو نظم قالِ حق اندیشہ را
بدو نسق علم یقین پیشہ را
جلای مقالِ حق آمد ازو
فروغِ جمالِ حق آمد ازو" ۱

سکھ منی Sukhmani کہ منظومہ مقدس و طویل است سرودہ گورو ارجن است " الف نام احدیت انتظامش اعانت بخش ہرنا امید و راندہ و رای راحت افزایش رفیق ہر ذلیل و درماندہ جیم حق نشیمش جاں فزایندہ ارادت گزیناں و نونِ فیض مقرونش نوازاہ عقیدت آئیناں۔" ۲

او مردم را بہ " پرستندگی حق و خدمتِ خلق " و عظ و تلقین نمود تانبا بر راست اندیشی و راست شعاری و راست روی جامعہ انسانیت تشکیل یابد و رسم

---

(۱) (۲) کلیاتِ بھائی نند لعل گویا: گنڈا سنگھ، مطبوعہ جمال پرنٹنگ پریس دہلی

آقا و بنده از میان بر خیزد تا همگان بدونِ تفریق پست و بالا به صالحیت سلوک نمایند۔ در تاریخ مذہب سکھ ازم Sikhism او اولین کسی بود کہ به مرتبه شہادت رسید و روایت شہادت برپاکرد۔ دریں باب او شدائد زجر و عذاب را به شکیبائی و صبر و ثبات متحمل شد۔

سکھ منی Sukhmani کہِ دارای بیست و چہار پاده است اصولِ حیات روحانی را ابراز کند۔ بسیاری از اشخاص به اعتقاد تام و توجه باطن و اراده خالص این منظومه جاں نواز را به طور وظیفه خوانند۔ بداں وسیله ایشاں از افسردگی و اضطراب و تذبذب و پراگندگی رہائی یابند۔ خوش آہنگی و نغمگی این منظومه طالب مخلص را سکون و آرامش و طمانیت بخشد۔ آخرین دم کہِ مریض به دردِ جان کنی مبتلا باشد این سرود را خوانند تا روح او سکون یابد۔ خلاصه مطالبِ سکھ منی SUKHMANIحسبِ ذیل است:

یاد آوری یزدان کہِ یکتا و بی ہتما است کیمیای فضائلِ و مکارم است۔ این ریاضتِ درونی والا ترین جمله تمرین ہا است۔ از یاد آوری یزدان جمله اعماقِ شعور و لاشعور صاف و روشن گردد۔ بواسطه این وظیفه لطیف فکرو احساس تصعید پذیرد و جانِ جاں پُرنور شود۔ از دوامِ این عمل دانش بدرجه ای کمال می رسد۔ (I) نام تکیه گاهِ دنیا و آخرت است۔ نامِ یزدان از دشواری ہا رہاند۔ از وردِ نام آزادی روحانی حاصل شود۔ (II) نام قاعده و شالوده مذہبِ را ستین استِ۔ ریاضت کشی و مباحثاتِ مذہبی و مراقبات و مراسم دینی و تشریفات رسمی با وردِ نام برابر نباشد۔ مانند وردِ نام چیزی دیگر سعادت بخش نیست۔ (III) یزرانِ یکتا از همه جهت محافظت کننده ای انسان است۔ بواسطه ای عبادت یزدان ثروتِ زمین و آسمان تو ان یافت۔ به فضلِ یزدان برکت و رستگاری میسر شود۔(IV) کرم ہای یزدانی بادوام است۔ عطای حق غیر مشروط است۔ بجای این که با

حضور قلب یزدانِ بخشنده را پرستد به نادانی و حماقت اِنسان در جهات نا مناسب تگاپو کند۔ واجب است بداند کہِ فقط یزدانِ بخشنده قابلِ عبادت است۔ به امتثالِ حکم یزدان همه برکات حاصل شود۔ یادیزدانِ حیاتِ واقعی است۔(V) سالکِ مخلص بر کریم مطلق مراقبه کند تا شهوت و خشم و محبت دنیوی و حرص و منی زایل شود۔ به فضل خدا مکاشفه میسر شود و نیلوفر دِل شگفته شود۔ به فضلِ خدا سالک دولتِ راستی یابد۔ (VI) هم نشینی با کاملانِ طریق در ارتقای روحانی اثرِ عظیم دارد۔ به فیض صحبت کاملانِ طریق سالک رموزِ حال و مقام آموزد۔ هم نشینی با کاملانِ طریق هستی سالک را پرمایه کند۔ به فیض صحبت کاملان سالک مراحل یافت طی کند۔ به فیض صحبت پاکانِ طریق سالک سعادتِ سرمدی یابد۔ (VII)

عارفِ حق به تمامی دِل دربابِ حق یگانه اندیشه کند۔ او همواره در شکیبائی ثابت و استوار باشد۔ او روحاً پاک ترین است۔ عارفِ حق روزی معرفت خورد۔ حیاتش در واقع برومند است۔ عارفِ حق کہِ زنده بحق باشد نمیرد۔ فقط عارفِ حق است کہِ مقام عارفِ حق را شناسد۔(VIII) آن کس راهبِ پاک است کہِ به نام دِل بستگی دارد و در جمله موجودات جلوه ای ذاتِ خدا بیند و هر نفس خدا را پرستد۔ او زبان را بدروغ مس نه کند۔ گوشِ او بدگوئی دیگران نه شنود۔ او کوششِ خود صادقانه اجرا کند و به هیچ ثمره توقع ندارد۔ او تماماً تسلیم خدا شود و به برترین مقامِ سعادت رسد۔ (IX)

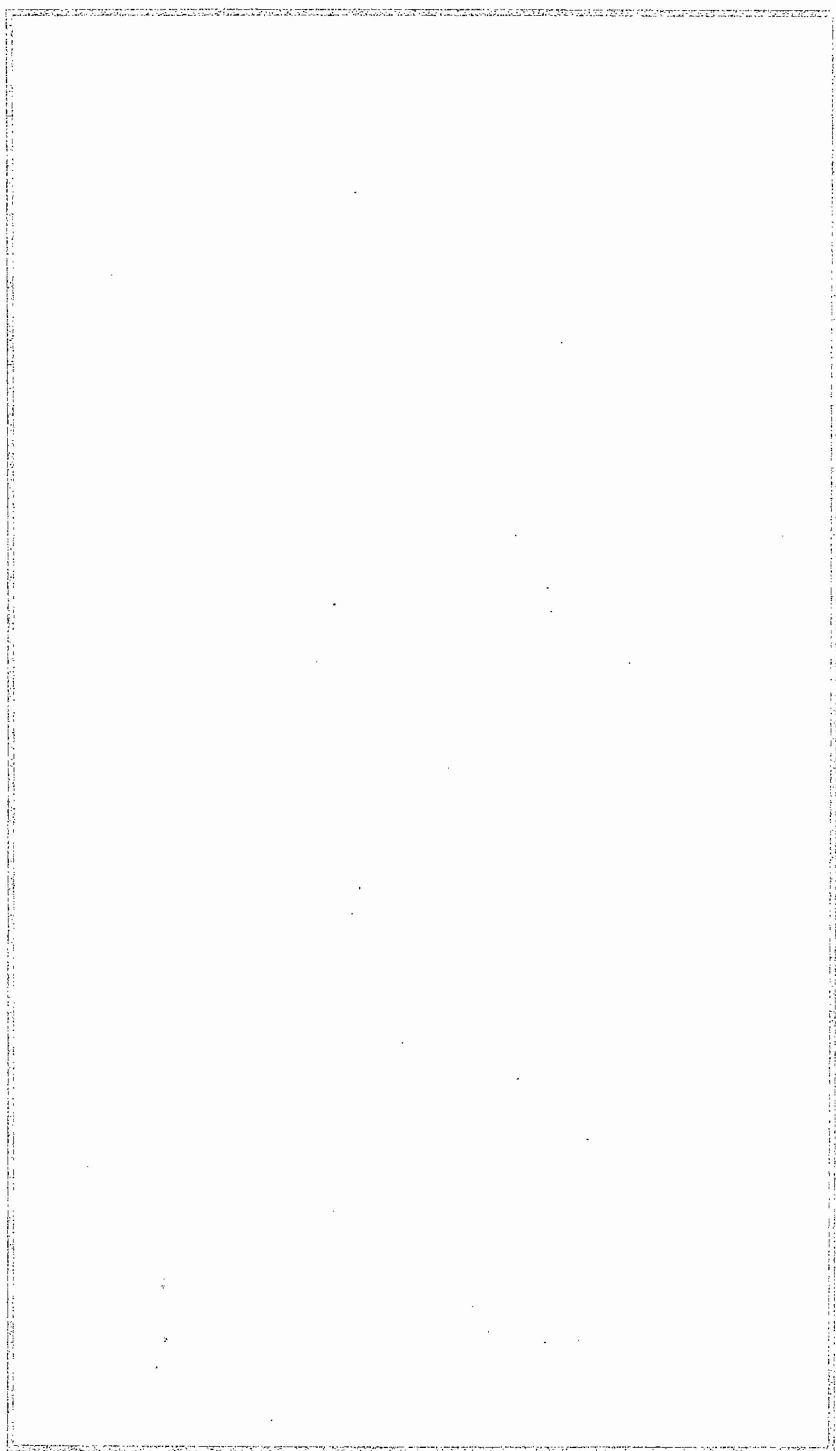
اشخاصِ بی شمار حمد خدای یگانه کنند ولی عظمت او را حدونهایت نیست۔ در آفرینش کہِ خدا بر پاکرده است اشکال و انواعِ گونا گون است۔ (X) علتِ علت ها فقط واحدالمطلق است۔ غیر او دیگری موجود نیست۔ او در خشک و تر و درفضای زمین و آسمان حاضر و موجوداست۔ سبب سبب ها اوست کہِ به اتمام هر کار قادر

است۔ هرچه او پسندد همان واقع شود۔ عظمت و قدرت او را حد و نهایت نیست۔(XI) مسکینان که کبرو منی را به قید ضبط در آورده اند به راحت زندگانی کنند۔ متکبرانِ سرکش از کبرو غرور معدوم شوند۔ خداوند نعمت برفراوانی ثروت نازد ولی درسفر آخرت اوچیزی باخود نبرد۔ آن کس که خود را زورمند ترین پندارد دریک لحه ای مختصر نابود شود۔ حقِ یگانه کردگارِ مطلق وقادرِ محض است۔ اندیشه ای انسانی به کنه ذاتش نمی رسد۔ (XII) نپاهندگی به درویشان موجب رستگاری است۔ هر که مذمت درویشان کند در سلسله زادهای مکرر گرفتار ماند۔ هر که مذمتِ درویشان کند دائماً مهجور یزدان است۔ (XIII) طالبانِ مخلص زیرکی را کنار بگذارند و به وردِ خدای یکتا استوار باشند۔ ایشان تمامی امید خویش بر واحد المطلق متمرکز کنند تا رنج و خوف معدوم شود۔ تکیه بر احسانِ مردم بی سود است زیرا که محسنِ حقیقی فقط خداوند یگانه است۔ (XIV) خداوند یکتا باهمه صفاتِ کمالیه متصف است۔ از دوامِ ذکرش آزادی روحانی میسر شود۔ هر کس که کاملاً متوجه به واحدالمطلق باشد به عنوان "مردحق" درسه عالم معروف گردد۔ (XV) خداوند مطلق که برون از صورت و خدو خال و رنگ است ماورای صفاتِ ثلاثه است۔ آثارِ نمود حق مختلف است ولی او پیوسته قائم بذاتِ خود است۔ ذاتش که فنا ناشدنی است واحد و یکتا است۔ (XVI) او (واحدالمطلق) ازلی الحق است۔ از آغاز بی ابتدا حق است۔ اوالان حق است و تا ابدالا باد حق باشد۔ (XVII) آن کس که خداوندِ مطلق را درک کند مرشدِ صادق نامیده شود۔ در صحبت او از حمد سرائی خدا مرید به آزادی روحانی اِرتقا کند۔ (XVIII)

در سفرِ اخرتِ جز عبادت هیچ چیز همراه جان نه رود۔ دولتِ یاد خدا باید اندوخت۔ این دولتِ حقیقی است۔ (XIX) ای خدا پس از سرگردانی دشوار و پُر

زحمت در پناه تو آمده ام۔ استدعا منی کنم کہِ مرا توفیق پرستندگی عطا شود۔ (XX) اوست کہِ خود لایوصف است و دارنده ای صفات است۔ اوست کہِ ماورای صورت است۔ او خود سکوتِ ابدی است۔ اوست کہِ لا یتناہی است بلند ترین از بلند تریںان است۔ (XXI) خداوند گارِ جملہ مخلوقات در ہمگنان نافذ است۔ فقط واحدالمطلق ہر جاپدیدار است۔ غیر او دیگری دیده نہ شود۔ (XXII) نورِ حق در مہرو ماه و اختران موج زن است اُو ماندگار و جاوید است۔ صفاتش بی مانند است و مافوق حساب و شمار است۔ در ہمہ مظاہر تابندگی نور او درخشنده است۔ او تمامی عالم وجود را بہ طور تار و پود ادامہ دہد۔ در تمامی آفرینش فقط او حاضر و موجود است۔ چگونگی وضع او بیان نتوان کرد۔ (XXIV) خدای یگانہ در رنگ ہای بی شمار بدیدار است۔ اوست قادرِ مطلق کہِ کون و مکان را نگہداری کند و ادامہ دہد و بیکسان را نوازد۔ او سکونِ باطن بخشد۔ آن کس کہِ دِلش رنگِ عشق حقیقی پذیرد حیاتش برومند است۔ در " سرودِ سکون" معرفت و حمد ونامِ خدا بیان شده۔ ہر کہِ آن را در دِل خود جای دہد تجسم ہمہ مزیت ہا شود۔ او بر مقام برترین رسد و از گردشِ زادو مرگ رستگاری یابد۔ عمل او پاک باشدو او درویش صادق نامیده شود۔ (XXIV)

گلونت سنگہ

I

شعرِ مقدماتی

آدِ گرُے نمہ سری گرُدیوے نمہ
ست گرُے نمہ سری گرُدیوے نمہ

مرشدِ اولین راکورنش کنم۔ مرشدی راکورنش کنم کہِ از آغازِ ادوارِ زمان موجوداست۔
مرشدِ مقدس راکورنش کنم۔مرشدِ یزدانی راکورنش کنم۔

هشت بند

1

سمرؤ سمر سکھ پاؤو

یاد یزدان می کن تا سکونِ باطن میسر شود۔
یاد یزدان می کن تا رنج و تعب از تن معدوم گردد۔
یاد یزدان می کن کہ در ہمہ کاینات حاضر و موجود است۔
طالبانِ بی شمار ولا تعد بہ وردِ نامش مشغولی نمایند۔
متونِ مقدسہ چوں "وید" و "پران" و "سمرتی" بیک حرف از نام یزدان پیدا شد۔
آن کس کہ شمہ ای از یادِ یزدان در دِل دارد بزرگی اش بہ حدِ بیان نیاید۔
نانک بگوید سعادت بخش است صحبت مخلصانِ طریق
کہ فقط دیدار پروردگار را خواستار ہستند۔
نامِ یزدان جوہر سکون و زلالِ سرور است کہ
دِل ہای طالبان را قرار بخشد۔

2

پربھ کے سمرن گربھ نہ بسے

یادِ یزدان می کن تا گردشِ تناسخ موقوف گردد۔
یادِ یزدان می کن تا ہراس تعذب ملک الموت رفع شود۔
یادِ یزدان می کن تا تشویش مرگ نابود گردد۔
یادِ یزدان می کن تا دشمنان پراگندہ شوند۔
یادِ یزدان می کن تا ہیچ دشواری سدِّ راہ نہ گردد۔
یادِ یزدان می کن تا بیداری درونی بدست آید۔
یادِ یزدان می کن تا ضمیر از خوف آزاد شود۔
یادِ یزدان می کن تا رنج و غم مفقود گردد۔
در صحبت پاکانِ طریق توفیق بہ یاد یزدان حاصل شود۔
نانک بگوید ہر کہ بہ یاد یزدان استوار باشد از گنج ہای سعادت برخوردار گردد۔

3

پربھ کے سمرن رِدھِ سِدھ نو ندِھ

یاد یزدان می کن تا اموال و نفایس بدست آید۔
ہر کہِ یاد یزدان می کند از معرفت و توفیق سر سپردگی و جوہر حکمت بہرہ مند گردد۔
دریاد یزدان ازبر خوانی و ریاضت و پرستندگی مظروف است۔
از یاد یزدان ظلمتِ شرک زایل شود۔
یاد یزدان مانند غسل پر مقاماتِ مقدسہ ثواب دار است۔
آن کس کہِ یادِ یزدان کند بدرگاہِ الٰہی اعزاز یابد۔
آن کس کہِ یاد یزدان را بطورِ وظیفہ چنانکہ باید اداکند برطریق رضا سلوک نماید۔
بیاد یزدان حیاتِ سالک برومند شود۔
آنانکہ توفیق از یزدان یابند بہ وِردِ نام پردازند۔
نانک بگوید اظہارِ نیاز بہ ایشان باید کرد۔

4

پربھ کا سمرن سبھ تےاُوچا

یاد یزدان از ہمہ کارہا نیکو ترین است۔
بیاد یزدان آفریدگانِ بی شمار خلاصی یابند۔
بیاد یزدان تشنگی آرزو تسکین پذیرد۔
بیاد یزدان دید ہمگان حاصل شود۔
آن کس کہِ یاد یزدان کند از مرگ نمی ہراسد۔
او کہِ یاد یزدان کند آرزو ہایش بر آوردہ شود۔
بیاد یزدان آلودگی از دِل رفع شود۔
در دِل این چنین سالک زلالِ نام مظروف باشد۔
درویشاں زبان خود رابہ وردِ نام یزدان وقف کنند
نانک بگوید من خادم خادمانِ آنان ہستم۔

5

پربھ کو سمرہ سے دھنونتے

دولت مندانِ حقیقی آنان باشند کہِ یاد یزدان می کنند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند سزاوار تعظیم باشند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند حضورِ حق مقبول باشند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند درمیانِ مردم سرافراز باشند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند از فقر و احتیاج بالاتر باشند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند از ہمگنان بزرگ ترین باشند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند درخوشی جاودانی بسر برند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند حیاتِ دایمی دارند۔
بر آنانکہ یزدان رحمت کند بہ یادش پردازند۔
باید کہِ خاکِ پای آنان طلب کنیم۔

6

پربھ کو سمرہ سے پر اُپکاری

آنانکہ یاد یزدان می کنند خیراندیش جملہ خلایق باشند۔
باید کہِ جان برایشان قربان کردہ شود۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند چہرہ‌ای شاں تابندہ باشد۔
ایشان بہ سکونِ پایدار زندگی کنند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند برخودی پیروز باشند۔
آنانکہ یاد یزدان می کنند روشِ پاکیزہ دارند۔
یادکنندگانِ یزدان از خرسندی ہای فراوان برخوردار باشند۔
ایشان ہمیشہ حضورِ حق زندگی کنند۔
بہ فیض درویشان آنان شب و روز مواظب باشند۔
نانک بگوید۔ آنانکہ فرخندہ بخت باشند بیاد یزدان مشغولی درزند۔

7

پربھ کے سمرن کارج پورے

بیاد یزدان در جملہ مقاصد کامیابی حاصل شود۔
بیاد یزدان از دِل تنگی راحت میسر شود۔
او کہ سالکِ مخلص است زبانش بہ تحمید یزدان منہمک باشد۔
دِلِ او بہ دید دائمی متمرکز باشد۔
یاد یزدان می کن تامقام محکم بدست آید۔
یاد یزدان می کن تا نیلوفر دِل شگفتہ شود۔
یاد یزدان می کن تا آہنگِ سماوی بگوش تو رسد۔
بی پایان است سکونِ باطن کہ بیاد یزدان حاصل شود۔
بر آنانکہ یزدان رحمت کند در حمد سرائی مشغول باشند۔
نانک بگوید پناہ آن چنان مخلصانِ طریق باید جست۔

8

ہر سمرن گر بھگت پرگٹائے

یاد یزدان موجب ظہورِ درویشاں است۔
بہ وسیلہ ای یاد یزدان درخشند گی "ویدہا" پدیدار گشت۔
بہ فیض یادِ یزدان مرتاضان و کاملان و کریمان بہ مقام گرامی رسند۔
بہ فیض یاد یزدان اشخاصِ گمنام در ہمہ عالم مشہور باشند۔
بہ فیض نام یزدان کاینات برقرار ماند۔
یزدان واحد مسبب الاسباب است باید کہ ہمیشہ نام پاکش بر زبان آریم۔
برای مشغولی بہ نام یزدان تمامی مخلوقات آفریدہ شد۔
در وِرد نام ذاتِ یزدان حاضر است۔
بر آنانکہ یزدان رحمت کند توفیق بہ اِدراک راستین عطاکند۔
سالکِ مخلص بہ وسیلہ ای مرشد معمولِ نام آموزد۔

II

شعرِ مقدماتی

دین درد دُکھ بھنجنا گھٹ گھٹ ناتھ اناتھ
سرن تمہاری آئے او نانک کے پربھ ساتھ

ای نیست کننده درد و رنج عاجزان! ای چاره سازِ بیچارگان!
در هر دِل جای تست۔ نانک بگوید تبو پناهنده ام۔ همیشه بامن باش۔

هشت بند

1

جهہ مات پتائت میت نہ بھائی

در آن راهیکہ ہیچ یک از مادر و پدر و فرزند و دوست و برادر ہمراہِ تو نخواہد بود
آن جا فقط نام خدا یادر تو خواہد بود۔
در آن وقت کہ عزرائیل ترسناکا نہ برتو تعدی کند۔
فقط نام خدا باتو ہمراہی خواہد کرد۔
چون دشواری شدید روی دہد
نام خدا در یک لحظہ ترا خواہد رہانید۔
درصورتی کہ بہ ہزاراں ہزار مراسمِ کفارہ رستگاری میسر نہ شود
نام خدا تمامی گناہانِ شما معدوم کند۔
ای دِل! بہ ارشادِ مرشد وِردِ نام خدا می کن۔
نانک بگوید در نتیجہ ای آن شادی ہای بی شمار ترا حاصل شود۔

2

سگل سرشٹِ کوراجادکھیا

آن کس کہ بر ہمہ عالم حکم فرمائی کند بنا راحت بسر برد۔
اگر اُو بہ ورد نام مشغولی ورزد راحت خواہد یافت۔
اگر شخصی در ہزاراں ہزار بستگی ہا گرفتار باشد
بہ وسیلہ ای وِردِ نام او آزادی روحانی خواہد یافت۔
از لذاتِ مختلفہ تشنگی تسکین نہ پذیرد
بر بنای وِردِ نامِ سیری تام میسر شود۔
در آن راہی کہ بشر تنہا رود
او از ورد نام خدا آرامشِ درونی یابد۔
ای دِل بر ہمچنان نام پاک تفکر کن۔
نانک بگوید سالک مخلص از ارشاد مرشد بہ بلند ترین مقام سعادت عروج کند۔

3

چھوٹت نہی کوٹ لکھہ باہی

درمشکلات وسایلِ بی شمار بی فایده باشد۔
وِردِ نام پاک بشر را از خطر رہاند۔
در آن موردکہِ عوایق بی شمار فشار آورد
نام خدا بشر را از حالتِ محال فورا رہاند۔
بشر در تکرار زاد ومرگ دَور می زند
چوں بہ وِردِ نام مشغولی ورزد او آرامشِ دردنی یابد۔
خود پسندی روح راملّوث کند وبہ ہیچ وجہ آن را پاک نتوان کرد۔
میلیون ہا گناہ از ورد نام پاک محو شود۔
بر این چنین نام بہ تمامی دِل تفکر باید کرد۔
نانک بگوید در صحبت درویشان توفیق نام حاصل شود۔

4

جہہ ماگ کے گنے جاہِ نہ کو سا

دَر راہی کہ کروه ہای آن نتوان شمرد
نام خدا ترا توشہ ای راه خواہد بود۔
در آن راه ظلمت و تیرگی کثیف است
نام خدا راه روشن کند۔
در آن موردکہِ ہیچ کس آشنایِ تونیست
نام خدا رفیق وناصر تو خواہد بود۔
در آن موردکہِ گرمی و حشت انگیز شعلہ بار است
نام خدا بر تو سایہ ای خنک خواہد گسترد۔
در آن راه کہِ تشنگی شدید بر تو فشار آورد
بہ فضلِ خدا زلالِ نام بر تو خواہد بارید۔

5

بھگت جنا کی برتن نام

سالکانِ مخلص بر وفقِ نام انداز حیات متعین کنند۔
دِل ہای شاں پر سکون باشد۔
نام خدر پناہ گاہ سالکانِ مخلص است۔
بہ وِردِ نام پاک میلیون ہا بشر رستگار باشند۔
درویشانِ صاحبِ دِل شب و روز حمد خدا سرایند۔
ایشان با دوای نام ہمہ عِلّت ہا رفع کنند۔
سالکانِ مخلص را نامِ خدا گنج معمور است۔
این گنج عطیہ ای خدا است۔
سالکانِ مخلص از عشقِ خدای یگانہ رنگ بگیرند۔
نانک بگوید ایشان حکمت سماوی یابند۔

6

ہر کا نامُ جن کو مُکتِ جُگتِ

نامِ خدا سالک مخلص را بہ راہِ نجات رہبری کند۔
بہ نام خدای یگانہ او از شادی ہای حیات بر خوردار شود۔
نام خدای یگانہ برای سالک مخلص حسنِ حقیقی است۔
آن کس کہ بہ وِردِ نام پردازد از ناکامی پریشان نہ شود۔
از ورد نام سالک مخلص بزرگی حقیقی یابد۔
وِردِ نام سالکِ مخلص را بہ مقام ناموری رساند۔
بہ وِردِ نام او از شادی جسم و جان بہرہ‌مند شود۔
او کہ وِردِ نام کند از خدای یگانہ منحرف نہ گردد۔
آنانکہ بہ جان و دِل خود را وقفِ نام کردہ اند
نامک بگوید ایشان ہر نفس واحدالمطلق را پرستند۔

7

هر هر جن کے مال کھجینا

نام‌خدای واحد برای پرستندگان ثروت وگنج است۔
خدای واحد این ثروت به مخلصان عطا کند۔
نام پاک سالک مخلص را پناگاه است۔
اُو غیر از عظمت خدا چیزی دیگر نمی خواہد۔
او تماما در نام خدا مستغرق است۔
او ہمیشه بر خدای واحد مراقبه کند۔
شب و روز او وِردِ نام خدا کند۔
اہمیت پرستنده ای مخلص ظاہر است گاہی مخفی نه باشد۔
بسا کس از پرستشِ خدا آزادی روحانی یابند۔
به فیض پرستندگان خدا دیگران ہم نجات یابند۔

8

پارِ جات اِہه ہَر کو نام

از نامِ خدا آرزوہا بر آورده شود۔
از نامِ خدا جمله خواہش ہا راست آید۔
وردِ نام خدا ازہمه گفتارہا والاترین است۔
از شنیدن نام خدا تمامی دردہا رَفع شود۔
فقط درویشان دانند کہِ تمجید نامِ خدا چگونه کرده شود۔
به فیض ایشان جمله بدی ہا گریزد۔
از خوش نصیبی است کہِ صحبت درویشاں میسّر شود۔
از خدمتِ درویشان‌توفیق ورد نامِ حاصل شود۔
در جہان چیزی نیست کہِ بانامِ برابر توان کرد۔
نانک بگوید نادرکسی است کہِ از مرشد توفیق وِردِ نام یابد

III

شعرِ مقدماتی

بہہُ ساستر بہہُ سمرتی پیکھے سرب ڈھڈھول
بُو جس ناہی ہر ہرے نانک نام امول

بسیاری از کتب اخلاق و مذھب بادِقت خوانده ام۔
تمام این ها با وِردِ نام مساوی نه باشد۔
نانک بگوید نام خدا گراں بہا است۔

هشت بند

1

جاپ تاپ سبھ دھیان

اگر شخصی به از برخوانی و ریاضت کشی ومباحثاتِ مذہبی و مراقبات پردازد
تفسیر اسالیب فلسفه و تشریح مراسم مذہبی کند
تمرین های یوگ و مراسم دینیوتشریفات رسمی پیشه‌ای خود سازد
خانه و خانواد گی ترک کند و در ویرانه ها گردد
برای خوشنودی خدا جدوجهد نماید
صدقه و خیرات دہد و اشیای گران‌قیمت در آتش سوزاند
گوشت پاره ها از جسم بریده به عنوان ہدیه ای تقدیسی در آتش اندازد
یا نذورِ مختلفه روزه ها بجا آورد
این ها ہمه با وِردِ نام پاک برابر نباشد۔
نانک بگوید به ارشادِ مرشد یک بار وِردِ نام باید کرد۔

2

نوکھنڈ پر تھمی پھرے چر جیوے

اگر شخص درہمه اقالیم عالم ارضی بگردد یا بیک مقام اقامت گزیده طولِ عمر یابد
او از جهان کناره گیری کند و خود رابه طورِ مرتاضِ بزرگ وانماید
یا او به عنوانِ قربانی به فرشتگاں خود را در آتش سوزاند
زر و اسپانِ خوش رفتار و زمین به خیرات واگذار کند
عمل تطہیرِ درونی و دیگر آسن های یوگ انجام دہد
بر حسب کیش "جین ازم" نفس کشی به عمل آورد
او وظیفه ای خود سازد کهِ جسم را پاره پاره کند
باوجود این ہمه زحمت ها لوثِ منی از دِل زایل نه شود۔
مانند نامش خدا چیزی دیگر سعادت بخش نیست۔
نانک بگوید ہر کهِ به وِردِ نام مشغولی ورزد به مقام بر ترین عروج کند۔

3

من کامنا تیرتھ دِیھہ چھٹے

اگر شخصی بر مقام مقدسہ تسلیم جان کند
کبر و غروراز دِلِ اُو نخواہد گریخت۔
او برای طہارتِ تنی شب و روز سعی فراوان نماید
از غسل جسمی کثافتِ دِل نخواہد رفت۔
برای تادیب جسم او کوشش زیاد کند
در نتیجہ ای آن دِل از لوثِ بدی پاک نخواہد شد۔
اگر او جسم خود را در آب شوید
دیوارِ خام را پاک نتوان کرد۔
عظمتِ نام خدا بسیار بلند است۔
بہ وسیلہ آن بسیاری از عاصیان نجات یافتہ اند۔

4

بہت سیانپ جم کا بھوبیاپے

باوجود ذکاوتِ بسیار از خوف مرگ رہائی نیست۔
باوجود کوشش ہای بی شمار شدتِ آرزو تسکین نمی پذیرد۔
اوضاعِ ظاہری بی شماراست (کہ بوسیلہ آن ہا بشر خود رانیک وا نماید) ولی آتشِ حرص خاموش نمی شود۔
با ہزاراں ہزار تدابیر کہ بشر بہ عمل آورد اُو بدر گاہ خدا مقبول نخواہد شد۔
ممکن است کہ بشر در عوالم بالا پرواز کند یا در عالم زیرین فرو رود از معاصی رستگاری نباشد۔
بستگی بہ شہوت نفسانی منسوخ نخواہد شد۔
ملک الموت ہر عمل دیگر کیفری قلمداد کند
او غیر از حمدِ خدا چیزی نمی پذیرد۔
از وِردِ نام خدا رنج و درد زایل شود۔
نانک بہ طیب خاطر ایں سخن گوید۔

5

چار پدارتھ جے کو مانگے

آن کی کہِ خواہد چہار ہدفِ زندگی بدست آورد
باید بہ خدمتِ درویشان پردازد۔
آن کس کہِ خواہد رنج و غم معدوم شود
باید ہمہ وقت حمد خدا سراید۔
آن کس کہِ خواہد شہرتِ حقیقی حاصل شود
باید در مجمع درویشان ترک منی کند۔
آن کس کہِ از تکرارِ زاد و مرگ ترسد
باید بدرویشان پناہندہ شود۔
آن کس کہِ کس تشنگی بہ دیدارِ خدا دارد
باید بر او قربان شویم۔

6

سگل پُرکھ مَہہ پرکھ پردھان

آن کس درمیانِ مردم ممتاز است
کہِ در صحبتِ درویشان تکبر را محو کند۔
آن کس کہِ خود را عاجز پندارد
بدانید کہِ او از ہمگنان بلند ترین است۔
آن کس کہِ خاکِ پای جملگان باشد
در تمامی مخلوقات جلوہ ای حقیقت الٰہی می بیند۔
آن کس کہِ از دِل بدی و بداندیشی رفع کند
ہر یک را بہ عنوانِ دوست قبول کند۔
او با نظر یکسان شادی و غم را می نگرد۔
نانک بگوید این چنین سا لکِ مخلص از لوثِ گناہ و ثواب پاک است۔

7

نردھن کو دھن تیرو ناؤ

ای خدا نام تو برای فقیر بی نوا ثروتِ حقیقی است۔
آن کس راکہِ بی خانمان است نام تو پناه گاه است۔
ای خدا نام تو پست و فرو مایہ را موجب احترام است۔
برای ارواحِ گرسنہ مایہ ای معاش است۔
خداوندِ مطلق کننده وکنا ننده ای ہرکار است۔
او بر احوالِ ہمگنان مطلع است۔
حد و اندازه او چنانکہ ہست او خود می داند۔
اوست کہِ خود محبوبِ خود است۔
فقط اوست کہِ حمد خود سراید۔
نانک بگوید کسی دیگر آ گاہی ندارد کہِ این و ظیفہ چگونہ انجام داده شود۔

8

سرب دھرم ہمہ سریشٹ دھرم

وردِ نام خدا و عمل نیک
بہترین جملہ دین ہا است۔
از ہمہ کردارہا نیکو ترین این است
در مجمع درویشان دِل از افکار نا ہنجار پاک کرده شود۔
این عمل در تمای معمولات بہترین است۔
ہمیشہ در دِلِ خود وِردِ نام پاک می کن۔
در جملہ متونِ مقدسہ پاک ترین این است
کہِ از مرشد حمد حق بشنوی و وردِ نام پاک کنی۔
از ہمہ مقامات مقدس ترین آن دِل است
کہِ در آن نام پاکِ یزدان مستقر است۔

IV

شِعرِ مقدماتی

نِر گنیار ایانِیا سو پربھُہ سدا سَمالِ
جن کیا تِس چیت رکھُہ نانک نبہی نالِ

ای بشر نادان و سبک مغز ہمہ وقت در یاد خدا مشغول باش۔
تمامی دِل خود براو متمرکز کن کہِ ترا بہ ہستی آوردہ است۔

هشت بند

1

رمیّا کے گُن چیت پرانی

ای انسان بر صفاتِ خدا تفکر کن۔
او ازچہ اصل ترا بدین صورت آشکار کردہ است۔
یاد کن او راکہ تر آفرید و پیکرِ زیبا بخشید۔
در آتشِ رحم مادر ترا محافظت کرد۔
چوں کودک بودی برای نوشیدن او ترا شیر عطا کرد۔
در جوانی ترا خوراکِ لذیذ و راحت ہای گوناگون عطا کرد۔
چوں پیر گشتی خویشان و اقارب معین کرد تادر خدمتِ شما باشند۔
ایشان ترا پرستاری کنند و طعام خورانند۔
اِنسانِ ناسپاس احساناتِ خدا را یاد ندارد۔
نانک بگوید بہ فضل خدا ادراک بشر شگفتہ شود۔

2

جہہ پر سادِ دھر اُوپر سکھ بسے

بہ فضلِ خدا تو روی زمین بہ راحت زندگی کنی۔
با برادران و دوستان و اہل و عیال خوش بختانہ بسر بری۔
بہ فضلِ خدا تو آب خنک نوشی۔
بہ فضلِ خدا از مایہ ای خوش بہرہ مند شوی۔
باد خوش گوار و آتشِ بی بہا بہ استعمال آوری۔
(بہ فضلِ خدا) جملہ حاجات زندگی بر آوردہ شود۔
فضلِ خدا ترا دست ہا و گوش ہا و چشم ہا و زبان بخشیدہ است۔
خدای بخشا لیش گر را ترک کردہ بدیگران پیوستہ ای۔
بشرِ کور دِل و نادان بہ این چنین کفرانِ نعمت مرتکب شود۔
نانک بگوید ای خدا ازروی بخشندگی او را خلاصی عطا کن۔

3

آدِ انت جو راکھن ہار

خدای بخشایش گر از ہمہ جہت محافظت کنندہ ای اِنسان است۔

ولی اِنسان نادن با او محبت نمی کند۔

بہ واسطہ ای عبادتِ خدا ثروتِ زمین و آسمان توان یافت۔

ولی اِنسانِ نادان بر او دِل نمی نہد۔

خدای مطلق ہموارہ حاضر و موجود است۔

ولی اِنسان کورباطن فرض کند کہِ اُو خیلی دور است۔

بنا بر پرستش خدا در عالم ملکوت سعادت توان یافت

ولی اِنسان او را فراموش کند۔

نانک بگوید اِنسان ہمیشہ غفلت شعار است۔

خدای مطلق دائماً محافظت کنندہ است۔

4

رتن تیاگ کوڈی سنگ رَچے

او گوہر ذی قیمت را دور اندازد و بر خذف ریزہ خوشنود گردد۔

او از راستی روگردانی کند د ناراستی بامسرت پذیرد۔

او گذا شتنی را ماندنی پندارد۔

آنچہ حتمی الوقوع است او خیلی دور انگارد۔

او سخت کوشد برای چیزی کہِ یقیناً از دستش رود۔

او رفیق و یاور را ترک کند۔

اوضمادِ صندل از اعضای جسم پاک بشوید۔

او مانندِ خر بہ خاک غلطیدن دوست دارد۔

او در غارِ تاریک و ہولناک افتادہ است۔

نانک بگوید ای خدای مہربان ! تو او را از اِین حالتِ ناگوار خلاص کن۔

5

کر تُوتِ پسُو کی مانس جات

او بہ نوع بشری تعلق دارد ولی خوی حیوانی دارد۔
او شب و روز دغل بازی کند۔
او ظاہراً در زی پاکی باشد ولی دردنِ دِل نجاست دنیوی دارد۔
بہ سعی اِختفا چیزی مخفی نماند۔
بہ عنوانِ نمایش ظاہری او عرفان اندوزد و مراقبہ کند و غسلِ دستوری کند۔
در باطن او سگِ حرص و جارز ننده است۔
او بر اعضای جسم اختصاصاً خاکسترمالیده است و دردِل او آتش حرص و ہوا دود کند۔
با این گونہ بار ہا در گردن او از بحر بیکران چگونہ شناکند۔
آن کس کہِ قلباً در یاد خدا مستغرق است
نانک بگوید او بہ سعادتِ بر ترین عروج کند۔

6

سُن اندھا کیسے مارگ پاوَے

مرد کور کہِ فقط آوازی بشنود راہ نتواند یافت۔
دستش بگیر تا او بہ منزل رسد۔
ناممکن است کہِ مَرد کر حلِ معما کند
اگر گوئی این شب است او پندارو کہِ سخن از صبح گفتہ ای۔
گنگ نمی تواند نغمہ سرائی کند۔
اگر او سعی کند در حلقومِ او صدا بستہ شود۔
مردِ لنگ نمی تواند کوہ پیمائی کند۔
او ہر گز بر تل نتواند رفت۔
حضور خدای مہربان عاجزانہ استدعا کردہ شود۔
بہ فضل او رستگاری میسر شود۔

7

سنگ سَہائی سُ آوے نہ چیت

بشر خدای مہربان را کہ ہمہ وقت با او است بہ خاطر نمی آورد۔
آنکہ دشمن او است با او دلبستگی دارد۔
او در خانہ ای ریگ بماند۔
باوجود این او در خوش گذرانی منہمک است۔
او بر دوامِ حیاتِ گذران یقین دارد۔
اِنسانِ نادان از ترکتازی مرگ غافل است۔
او در عداوت وستیزگی و شہوت و خشم ، پیوستگی سخت مصروف است۔
او بہ دروغ و بدکاری و حرص و خیانت علاقہ مند است۔
او این گونہ کارہا در زادہای متعدد تعقیب کردہ است۔
ای خدا لطفاً او را نجات بخش۔

8

تُو ٹھاکر تم پہہ ارداس

ای خداوند ما بدر گاہِ تو درخواست کنیم۔
جانِ ما و جسم ما ہمگی بخشش تو است۔
توئی مادر و توئی پدر و ما ہستیم کو دکانِ تو
از لطفِ تو شادی ہای متعدد یابیم۔
از حد عظمت خداوند ہیچ کس آگاہ نیست۔
خداوند بلند ترینِ بلند تریان است۔
تمامی آفرینش در سلکِ رضای خدا منسلک است۔
جملہ مخلوق بہ حکم تو تسلیم شوند۔
ای خداوند حقیت و عظمت خویشتن را تو خود میدانی۔
نانک بگوید باید کہِ عاجزانہ فدای او شویم۔

V

شعرِ مقدماتی

دین ہار پربھ چھوڈِ کے لاگہ آن سوائے
نانک کہُو نہ سیجھئی بنُ ناوے پت جائے

آنکس کہِ خدای بخشندہ راترک کند و درپی اہداف دیگر منہمک شود بہ مرتبہ ای یافت نخواہد رسید۔
نانک بگوید بدونِ وِردِ نام ہیچ کس آبرومند نباشد۔

هشت بند

1

دس بستُولے پاچھے پاوُے

بد بخت و ناسپاس است بشر کہِ وہ چیز از خدا یابد و فراموش کند۔
برای فقدانِ یک چیز او صدقِ عقیدت از دست دہد۔
اگر خدا یک چیز بیش نہ دہد و دہ چیز کہِ پیش ازاین عطا کردہ است باز ستاند
ای بشر چہ توانی کرد؟
باید کہِ پیش خدای یگانہ کورنش کنیم۔
بشر نتواند کہِ حریف او شود۔
او کہِ قلباً شیرینی یاد خدا محسوس کند
دلش از جملہ شادی ہا لبالب باشد۔
نانک بگوید ہر آن کس کہِ توفیق
بہ امتثالِ حکم خدا یابد بہ ہمہ برکات نایل شود۔

2

اگنت ساہ اپنی دے راس

خدا ثروتِ بی حساب بہ آدم بخشیدہ است۔
او (آدم) آن را بہ عیش و نشاط صرف کند۔
چون خدا اندکی از امانتِ خویش واپس گیرد
بشر نادان رنجیدہ شود۔
بما بر این او اعتبار خویش سلب کند۔
پس از آن براو اعتبار نخواہد شد۔
سالکِ مخلص آن است کہِ ہرچہ بدگیری تعلق دارد او را واپس دہد۔
او بہ تمامی دِل پیشِ حکم خدا سر سپردگی کند۔
خدا بر او چہار چندان رحمت کند۔
نانک بگوید خدا ہمیشہ مہربان است۔

3

اَنِک بھانت مائیا کے ہیت

شادی ہای دنیوی گوناگون است کہ بشر بر آن ہا دِل نہد۔
باید دانست کہ آن ہا زُود گذر است۔
بشر زیر درخت نشیند و سایہ ای آن موردِ پسند او گردد۔
چوں آن سایہ کاہش پذیرد او پشیمان شود۔
ہر چہ بہ نظر آید گذرندہ است۔
بشر کور باطن کو شد کہ آن را محکم گیرد۔
آن کس کہ بر مسافر گذر کنندہ عاشق شود محروم ماند۔
عشقِ یزدان مایہ ای سکون است۔
نانک بگوید بہ فضل خدا توفیق عشق حقیقی میسر شود۔

4

متھیا تن دھن کُٹنب سبائیا

تن و دولت و زن و اولاد جملہ ناپایدار است۔
خودی و دِل بستگی بہ رنگینی دنیا ناپایدار است۔
اِقتدارِ حاکمانہ و حسنِ شباب و مال و دولت ناپایدار است۔
شہوت و خشم کہ ہولناک است ناپایدار است۔
ارابہ ہا و فیلان و اسپان و لباس ہای زرّین ناپایدار است۔
عیش و عشرت و رفیقانِ خندہ رو ناپایدار است۔
فریب و محبت و تکبر ناپایدار است۔
بر اہمیت شخصی غرورِ بی جا ناپایدار است۔
حضورِ پاکان طریق یاد یزدان استوار است۔
نانک بگوید یاد یزدان حیاتِ واقعی است۔

5

مِتھیا شَون پَرِندا سُنہ

پوچ است گوش ہا کہِ بدگوئی دیگران شنود۔
پوچ است دست ہا کہِ املاکِ دیگران غصب کند۔
پوچ است چشمانیکہ حسن زنان را بیند۔
پوچ است زبانی کہِ بہ لذتِ طعام پردازد۔
پوچ است پاہای کہِ بہ راہِ فسق رود۔
پوچ است دل‌ہای کہِ بہ حرص مالِ دیگران ملوّث باشد۔
پوچ است جسمی کہِ بہ خدمتِ خلق نہ جنبد۔
پوچ است بینی کہِ بدبو استشمام کند۔
بدونِ تحقیق ہمگی سعی و عمل پوچ است۔
نانک بگوید فقط در وِردِ نام یزدان حیات برومند است۔

6

بر تھی ساکت کی آرجا

پوچ است حیات آدم ہر زہ کہِ منکِر خدا است۔
او تا راستی را بہ عمل نیا ورد پاک کی تواند شد۔
بدونِ وِردِ نام پاک حیات تیرہ و تار است۔
دہانِ این چنین مردم بوی بد کند۔
بدونِ وِردِ نام روز و شب بی حاصل است
ہمچنان کہِ کشت زار بدونِ باران بی بار ماند۔
بدون نامِ پاک جملہ کارہا پوچ است
آن چنانکہ دولتِ مرد خسیس بی استفادہ ماند۔
آن کس کہِ نام خدا در دِل درارد فر خندہ بخت باشد۔
نانک بگوید باید کہِ بر این چنین سالک مکرر در مکرر فِدا شویم۔

7

رہت اَور کچھہ اَور کمادت

یک کسی در قول و فعل مغایرت دارد۔
در قلب او مّحبت نیست۔ زبانش کلماتِ الفت ادا کند۔
خدای مطلق دانندہ ای کل است۔
بہ نمایش ظاہری او را متاثر نتوان کرد۔
او کہِ بدیگران وعظ کند ولی خود بر طبق آن عمل نہ کند
دا ئماً در گردشِ تناسخ چرخد۔
آموزشِ آن کس کہِ خدا در دِل او مستقر است بی ثمر نخواہد ماند۔
بہ فیض تلقین او ہمہ عالم نجات یابد۔
آنانکہ مقبول خدا باشند ذاتِ برترین را شناسند۔
نانک بگوید باید کہِ بہ عجزو نیاز فِدای آنان باشیم۔

8

کرو بنیتی پار برہم سبھہ جانے

من حضورِ خداوندِ مطلق استدعا می کنم کہِ او دانندہ ای کل ست۔
او خالق بخشایش گر است کہِ مخلوقات را سرفراز کند۔
تمامی امور را او خود منظم کند۔
بعضی را او بہ خود نزدیک کند وبعضی را از خود دور کند۔
او ما فوق نیرنگ وزیر کی است۔
او طرزِ حیاتِ ہریک را تماماً بداند۔
ہر آن کس راکہِ او پسندد بہ دامن خود آویزد۔
خدا در ہمہ عالم حاضر و موجود است۔
ہر کرا فضل حق بر گزیند بندہ ای خدا باشد۔
نانک بگوید ہر نفس بر ذاتِ خدا تفکر باید کرد۔

VI

شعرِ مقد ماتی

کام کرودھہ ار لوبھہ مو بنس جائے اھنمیو
نانک پربھہ سرناگتی کرِ پر ساؤ گردیو

ای خدای بخشندہ ! تبو پناہ جو یم تا شہوت و خشم و محبت دنیوی و حرص ومنی ازدِل من زایل شود۔
ای خدا ! ابرازِ فضل و کرم کن

هشت بند

1

چھہ پَر سادِ چھتیہ امرت کھاهِ

بہ فضل خدا خوراک های لذیذ می خوری۔
بہ صدق و خلوص وردِ نامِ پاک می کن۔
بہ فضل خدای کہِ جسم خود را معطر کنی
بہ وِردِ نام پاکِ او مقام ارجمند یابی۔
بہ فضل خدا در آرام گاہی سکونت داری
باید کہِ توجہ بر او متمرکز کنی۔
بہ فضل خدا با اہل و عیال بہ آسایشِ خاطر مانی
باید کہِ ہمہ وقت او را یاد کنی۔
بہ فضل خدا در عیش و عشرت گذاران کنی
نانک بگوید باید کہِ قلباً بر او مراقبہ کنی۔

2

چھہ پَرسادِ پاٹ پٹنبر ہڈھاوهِ

بہ فضلِ خدا تو لباس حریری زیب تن کنی۔
از او دست کشیده چرا بدیگران پیوستہ ای ؟
بہ فضلِ خدا بر بسترِ راحت می خوابی۔
باید ہمہ وقت ستایشِ او کنی۔
بہ فضلِ خدا میانِ مردمان مکرم باشی۔
باید کہِ زبان را وقفِ ثنای او کنی۔
بہ فضلِ خدا در صدقِ ایمان استوار باشی۔
باید کہِ ہمہ وقت او را یاد کنی۔
آن کس کہِ وِردِ نام او کند دربار گاهِ خدا گرامی باشد۔
نانک بگوید این چنین سالک آبرو مندانہ بہ خانہ اصلی رود۔

3

جِہ پر سادِ آروگ کنچن دیھی

بہ فضلِ خدا تو جسم صحت مند و زرّین یافتی
نہ صدقِ ارادت او را یاد می کن۔
بہ فضلِ خدا شہرت تو بر قرار ماند۔
در تحمید او دائما مشغول باش۔
بہ فضلِ خدا عیوب شما مستور ماند
باید بر آستان او سر تسلیم خم کنی۔
بہ فضلِ خدا کسی دیگر ہمتای تو نیست۔
ہر نفس قلباً او را یادمی کن۔
بہ فضلِ خدا در آفرنیش مقام عالی یافتی۔
نانک بگوید پیوستہ وِردِ نامِ او می کن۔

4

جِہ پرسادِ آبھو کھن پہرتیجے

بہ فضلِ خدا زیور ہا برتن داری۔
در وِردِ نام او چرا غفلت کنی۔
بہ فضلِ خدا بر اسپ و بر فیل سوار شوی۔
باید کہ گاہی او را فراموش نہ کنی۔
بہ فضلِ خدا باغ و مِلک و دولت حاصل کردہ ای۔
نامِ پاک او را حرزِ جان کن۔
بہ فضلِ خدا پیکر تو تشکیل یافت۔
ہمہ وقت بر ذاتِ او تفکر کن۔
واحدالمطلق را یاد می کن۔
نانک بگوید او در دنیا و آخرت ترا زندہ نگہدارد۔

5

چه پر ساد کریهه مُن بهۀ دان

به فضلِ خدا خیراتِ زیاد می دهی۔
شب و روز بر او تفکر کن۔
به فضلِ خدا اعمالِ نیکو بجا آوری
او را هر نفس یاد می کن۔
به فضلِ خدا تو پیکر زیبا داری
او را همه وقت یاد می کن۔
به فضلِ خدا به خاندانِ عالی متعلق باشی
او را شب و روز یاد می کن۔
به فضلِ خدا در این جهان آبرومند باشی۔
او را همیشه یاد می کن۔

6

چه پَرسادِ سُنهه کرن ناد

به فضلِ خدا به گوش نغماتِ دل آویز شنوی۔
به فضلِ خدا منظره ای دلکش بینی۔
به فضلِ خدا سخن شیرین بر زبان آوری۔
به فضلِ خدا به آرام و راحت زندگی کنی۔
به فضلِ خدا با دست و پا مو قرانه عمل کنی۔
به فضلِ خدا حیاتِ برومند داری۔
به فضلِ خدا با سعادتِ بر ترین نایل شوی۔
به فضلِ خدا در سکون وسرور بسر بری۔
این چنین خدای بخشنده را ترک کرده چرا بدیگران پیوسته ای؟
نانک بگوید به فیض مرشد بیداری دِل حاصل شود۔

7

جهہ پرسادِ توں پرگٹ سنسارِ

بہ فضلِ خدا تو در جهان مشهور باشی
هیچ وقت او را فراموش مکن۔
بہ فضلِ خدا تو سرافرازی یافتہ ای۔
ای دِلِ نادان بر ذات او تفکر کن۔
بہ فضلِ خدا تو در جملہ مقاصد نایل شوی۔
ای دِلِ بدان کہِ او ہر جا حاضر و موجود است۔
بہ فضلِ خدا تو دولتِ راستی یابی۔
ای دِلِ من در یاد او مشغول باش۔
بہ فضلِ خدا ہمگان آرامشِ درونی یابند۔
نانک بگوید او را یاد کن کہِ او واقعاً قابل یاد آوری است۔

8

آپ جپائے جپے سو ناوٗ

آن کس کہِ توفیق از خدا یابد بہ وِردِ نام پاک مشغولی ورزد۔
فقط آن کس حمدِ خدا خواند کہِ خود خدا از او خواناند۔
بہ فضلِ خدا مکاشفہ میسر شود۔
بہ فضلِ خدا نیلوفرِ دِل شگفتہ شود۔
بہ فضلِ و کرم خدا در دِلِ سالک مسکن گزیند۔
بہ فضلِ خدا ادراک صعود کند۔
بہ فضلِ خدا ہمگی نفائس حاصل شود۔
بہ سعی خود ہیچ کس چیزی نیابد۔
ہرکاری کہ خدا بشر را وادار کردہ است او ہمان می کند۔
نانک بگوید در حدودِ توانائی مخلوق چیزی نیست۔

VII

شعرِ مقدماتی

اگم اگادھہ پار برہم سوئے جوجو کہے سُ مکتا ہوئے
سُنِ میتا نانک بنونتا سادھہ جنا کی اچرج کتھا

خدای یگانہ مطلق وبیکران است۔
ہر کہِ بیاد اوباشد آزادی روحانی یابد۔
نانک بگوید درباب پاکانِ طریق این بیانِ حیرت زا بہ شنوید۔

هشت بند

1

سادھ کے سنگ مُکھ اُوجل ہوت

درصحبت پاکانِ طریق چہرہ تابندہ شود۔
درصحبت پاکانِ طریق آلودگی ہا زایل شود۔
درصحبت پاکانِ طریق خودی معدوم شود۔
درصحبت پاکانِ طریق نور معرفت آشکار شود۔
درصحبت پاکانِ طریق دانستہ شود کہ خدا نزدیک ترین است۔
درصحبت پاکانِ طریق جملہ مناقشات رفع شود۔
درصحبت پاکانِ طریق جوہر نام حاصل شود۔
درصحبت پاکانِ طریق تمامی مساعی بر مقصد واحد متمرکز شود۔
کسی نیست کہ اہمیت پاکانِ طریق بیان کند۔
نانک بگوید توصیف پاکانِ طریق تحمید خدا است۔

2

سادھ کے سنگ اگوچر ملے

در صحبت پاکانِ طریق رویای خدای نامرئی میسر شود۔
در صحبت پاکانِ طریق حیاتِ سالک ہمیشہ بہار است۔
در صحبت پاکانِ طریق بر حواسِ پنجگانہ اختیار داری کند۔
در صحبت پاکانِ طریق سعادتِ سرمدی بدست آید۔
در صحبت پاکانِ طریق سالک عاجزانہ سلوک نماید۔
در صحبت پاکانِ طریق کلامِ سالک دل انگیز شود۔
بہ فیض صحبت پاکانِ طریق دِل این طرف و آن طرف نہ رمد۔
در صحبت پاکانِ طریق سکونِ دِل بدست آید۔
بہ فیض صحبت پاکانِ طریق دِل از دنیا دوستی فارغ باشد۔
در صحبت پاکانِ طریق سالک بہ خوشنودی خدا نایل شود۔

3

سادھ سنگ دُسمن سبھ میت

بہ فیض صحبت پاکانِ طریق دشمنان دوست گردند۔

در صحبت پاکانِ طریق پاکیزگی میسر شود۔

در صحبت پاکانِ طریق ہیچ کس در دِل عداوت ندارد۔

در صحبت پاکانِ طریق کسی براہِ غلط نہ رود۔

بہ فیض صحبت پاکانِ طریق سالک از بدی آزاد شود۔

بہ فیض صحبت پاکانِ طریق سالک سعادتِ سرمدی یابد۔

در صحبت پاکانِ طریق از علت منی شفا حاصل شود۔

در صحبت پاکانِ طریق سالک خودی ترک کند۔

فقط خدا بزرگی پاکانِ طریق داند۔

نانک بگوید درمیان خداوندگار و پاکانِ طریق موافقت است۔

4

سادھ کے سنگ نہ کبھو دھاوے

در صحبت پاکانِ طریق اضطراب از دل رفع شود۔

در صحبت پاکانِ طریق سکونِ ابدی میسر شود۔

در صحبت پاکانِ طریق ادراک بہ جوہر ماورائی بدست آید۔

بہ فیض صحبت پاکانِ طریق سالکُ نا قابل برداشت را تحمل کند۔

بہ فیض صحبت پاکانِ طریق سالک بر مقام بلند زندگی کند۔

بہ فیض صحبت پاکانِ طریق سالک بہ سعادتِ سرمدی عروج کند۔

در صحبت پاکانِ طریق در اجرای فرائضِ ایمانی دِل استوار گردد۔

در صحبت پاکانِ طریق توجہ بر خدای یگانہ متمرکز شود۔

در صحبت پاکانِ طریق سالک گنجِ نام یابد۔

نانک بگوید باید کہِ بر پاکانِ طریق فِدا شویم۔

5

سادھ کے سنگِ سبھ کُل اُدھارے

بر فیض پاکانِ طریق تمامی قبیله ای سالک نجات یابد۔
او آشنایان و رفیقان و اہلِ خانه را به مغفرت رساند۔
او اموالِ فراوان یابد۔
به وسیله آن دیگران بهره اندوز شوند۔
به فیض صحبت پاکانِ طریق ملک‌الموت خدمت کند۔
فرشتگان شانِ بزرگی او را ستایند۔
در صحبت پاکانِ طریق اندیشه ای گناه از دِلِ بشر دور شود۔
در صحبت پاکانِ طریق حمد خدا سروده شود۔
در صحبت پاکانِ طریق سالک به هر مقامِ ارتقا عروج کند۔
نانک بگوید در صحبت پاکانِ طریق حیاتِ سالک برومند شود۔

6

سادھ کے سنگِ نہی کچھُ گھال

به فیض صحبت پاکانِ طریق سالک از کلفت رہد۔
حضورِ پاکانِ طریق بشر سرورِ دائمی حاصل کند۔
در صحبت پاکانِ طریق لوثِ عصیان از دِل زایل شود۔
در صحبت پاکانِ طریق رہائی از عذابِ دوزخ میسر شود۔
به فیض صحبت پاکانِ طریق در دنیا و آخرت شادکامی حاصل شود۔
به فیض صحبت پاکانِ طریق مہجوران سعادتِ قرب بدرگاه یزدانی یابند۔
در صحبت پاکانِ طریق بشر ہر چه خواہد یابد۔
صحبت پاکانِ طریق گاہی بی ثمر نباشد۔
در دِل درویش صاحب دِل مقام خدا است۔
نانک بگوید او که به خلوصِ عقیدت کلام درویش راشنود نیک انجام باشد۔

7

سَدھ کے سنگِ سُنو ہر ناوٗ

در صحبت پاکانِ طریق نام خدا را بشنوید۔
در صحبت پاکانِ طریق حمد خدا سرائید۔
در صحبت پاکانِ طریق نام خدا از دِل فراموش نہ شود۔
در صحبت طریق آزادی روحانی میسر شود۔
در صحبت پاکانِ طریق نام خدا شیرین است۔
در صحبت پاکانِ طریق سالک یقین دارد کہ در ہر دل نورِ خدا است۔
در صحبت پاکانِ طریق بشر بہ رضای خدا راضی باشد۔
در صحبت پاکانِ طریق سالک بہ مقام ارجمند رسد۔
در صحبت پاکانِ خدا ازہمہ عِلّت ہا شفا حاصل شود۔
نانک بگوید از خوش نصیبی است کہِ صحبت پاکانِ طریق میسر شود۔

8

سَادھ کی مہمابید نہ جانہہ

عظمت پاکانِ طریق "دید" ہم ندانند۔
آن ہا آنچہ شنوند ہمان گویند۔
عظمت پاکانِ طریق از صفات سہ گانہ بالاتر بود۔
در تمامی کاینات تعریف پاکانِ طریق واضح است۔
عظمت پاکانِ طریق پایان ناپذیر است۔
عظمت پاکانِ طریق بی اندازہ زیاد است۔
عظمت پاکانِ طریق بلند تر از ہر بلند است۔
عظمت پاکانِ طریق عظیم تر از ہر عظیم است۔
عظمت پاکانِ طریق را فقط پاکانِ طریق دانند۔
نانک بگوید میانِ خدا و پاکانِ طریق فرقی نباشد۔

VIII

شِعرِ مقدماتی

من سا چا مُکھ سا چا سوۓ اَوَرُ نہ پیکھے ایکس بنُ کوۓ۔
نانک ایھہ لچھن برہم گیانی ہوۓ۔

او بہ تمامی دِل در بابِ حقِ یگانہ اندیشہ کند۔
او از حق یگانہ سخن گوید۔
او بجز حقِ یگانہ چیزی نمی بیند۔
نانک بگوید بر حسبِ این گونہ اوصاف عارفِ حق شناختہ شود۔

هشت بند

1

برہم گیانی سدا نِر لیپ

عارفِ حق ہمواره بی لوث باشد
چنانکہ گلِ نیلوفر در آب ماند ولی تر نمی شود۔
عارفِ حق ہمواره بیداغ باشد۔
او مانند آفتاب است کہِ ہر شی بدبو را خشکاند۔
در نگاہِ عارفِ حق ہمگان یکسان باشند
چنانکہ باد بر شاہ و گدا یکسان وزد۔
او ہمواره در شکیبائی ثابت و استوار باشد۔
او مانند زمین است کہِ یکی بر آن بیل زند و دیگری بر آن صندل چسپاند۔
خاصیت عارفِ حق چنین است۔
او طبعًا آتش است کہِ مزاجش ہمواره یکسان است۔

2

برہم گیانی نِرمل تے نِرملا

عارفِ حق روحاً پاک ترین است۔
او مانند آب است کہِ گاہی زیرِ بار پلیدی نہ رود۔
عارفِ حق را قلب در خشان است۔
چنانکہ فلک بالای زمین بہ شکل قوس محیط است۔
عارفِ حق در دوست و دشمن فرقی نہ نہد۔
عارفِ حق از تکبر عاری است۔
عارفِ حق بلند تر از بلند ترینان است۔
ولی قلباً او عاجز ترین است۔
نانک بگوید بر آن کس کہِ خدا رحمت کند
او بہ این مقام ارجمند عروج کند۔

3

برہم گیانی سنگ کی رینا

عارفِ حق بر طریق عاجزی گام زن باشد۔
فقط او است کہ از بلند ترین سعادتِ روحانی بر خوردار شود۔
عارفِ حق بر ہمگنان شفیق باشد۔
او از شر بالا تر است۔
عارفِ حق تمامی آفرینش را یکسان بیند۔
از چشمانِ او زلالِ خیر تراود۔
عارفِ حق از بستگی ہا آزاد است۔
او پیوستہ بر مسلکِ راستی استوار است۔
عارفِ حق روزی معرفت خورد۔
نانک بگوید او پیوستہ بر ذاتِ بر ترین تفکر نماید۔

4

برہم گیانی ایک اُوپر آس

عارفِ حق امید بر خدای یگانہ متمرکز کند۔
عارفِ حق روحاً لافانی است۔
عارفِ حق بہ مسکنت سلوک نماید۔
او ہمیشہ مستعد باشد کہ نسبت بہ ہمگنان خیر کوشی کند۔
عارفِ حق از بستگی ہای دنیوی فارغ باشد۔
باوجود این او ضبط نفس دارد۔
ہرچہ از دستش بر آید نیک است۔
حیاتش در واقع برومند است۔
بہ فیض عارفِ حق ہمگان آزادی روحانی یابند۔
جملہ عالمیان عارفِ حق را ستایند۔

5

برہم گیانی کے ایکے رنگ

عارفِ حق بہ اطمینانِ کامل استوار باشد۔
او ہمہ وقت بیاد خدای یگانہ مستغرق باشد۔
نام خدای یگانہ تکیہ‌ای عارفِ حق است۔
نام خدای یگانہ خانہ و خانوادہ عارف حق است۔
عارفِ حق ہمہ وقت مواظب باشد۔
عارفِ حق خودی ترک کند۔
دِل عارفِ حق ہموارہ شادمان است۔
در خانہ ای عارفِ حق دا ئماً شادمانی است۔
عارفِ حق بہ امن و سکون اوقات بسر برد۔
نانک بگوید عارفِ حق مردنی نہ کند۔

6

برہم گیانی برہم کا بتیا

عارفِ حق معرفت بہ واحد المطلق دارد۔
او عشق و ارادت بر خدای یکتا متمرکز کند۔
عارفِ حق از ہر گونہ اضطراب بالا تر است۔
افکارش پاک باشد۔
عارفِ حق آن باشد کہِ خدا او را بدین مقام رساند۔
عارفِ حق بلند پایہ باشد۔
او کہِ بخت بلند دارد از دیدارِ عارفِ حق شادکام گردد۔
باید کہِ بر عارفِ حق فِدا شویم۔
عارفِ حق را فرشتگان جویند۔
نانک بگوید عارف حق خود خدا است۔

7

برہم گیانی کی قیمت ناہِ

اَرزشِ عارفِ حق را نمی توان سنجید۔
تمامی آ گاہی در دِلش مظروف است۔
ہیچ کس از رازِ عارفِ آ گاہ نہ باشد۔
باید کہ حضورِ عارفِ حق سر تسلیم خم کنیم
درستایش عارفِ حق نیم کلمہ ہم ادا نتوان کرد۔
او صاحبِ ہمگنان است۔
کسی از حدِ بزرگی عارفِ حق حالی نباشد۔
فقط عارفِ حق کیفیت عارفِ حق بداند۔
حد و پایانِ عارفِ حق را تعیین نتوان کرد۔
نانک بگوید پیش عارفِ حق دائماً کورنش باید کرد۔

8

برہم گیانی سبھ سرِشٹِ کا کرتا

عارفِ حق سازندہ ای ہمہ عالم است۔
عارفِ حق کہ ہمیشہ زندہ بحق باشد نمیرد۔
عارفِ حق درباب راستی ورستگاری و دستورِ حیات راہ نمائی کند۔
عارفِ حق کامل الصفات است او امورِ عالم را مرتب کند۔
عارفِ حق یاورِ بیکسان است۔
عارفِ حق غمگسارِ ہمگنان است۔
عارفِ حق خود ہمہ عالم است۔
عارفِ حق باذاتِ بیچون یکی دانستہ شود۔
فقط عارفِ حق است کہ مقام عارفِ حق راشناسد۔
نانک بگوید عارفِ حق بر جملگان بخشایش گراست۔

IX

شِعرِ مقدماتی

أرِ دھارَے جو انترِ نام سرب مے پیکھے بھگوان
نمکھہ نمکھہ ٹھاکر نمسکارے نانک اوہ اپرس سگل نستارے

آن کس کہِ بر نام دِل بستگی دارد ودر جملہ موجودات جلوہ ای ذات خدا
بیندو ہر نفس خدا را پرستد راھبِ پاک است۔
نانک بگوید او ہمگان را آزادی روحانی بخشند۔

هشت بند

1

مِتھیا ناہی رسنا پرس

واقعاً راهب پاک آن باشد که زبان را به دروغ مس نه کند.
برای دیدارِ خدای بی‌چون او جوشِ عشق در دِل دارد.
او به جمالِ زنانِ دیگران چشم نیندازد.
او به صدق و خلوص خدمتِ پاکانِ طریق کند.
گوشِ او بد گوئی دیگران نه شنود.
او خود را بدتر از همگنان داند.
به فیض مرشد او خود را ازبدی غیر ملوّث دارد.
او روانِ خویش را از خواهش های مبتذل پاک دارد.
او بر حواس تسلط دارد و از عیوب پنج گانه آزاد باشد.
نانک بگوید میانِ میلیون ها فقط یک نفر این چنین پارسای پاک باشد.

2

بیسنو سو جس اُوپرِ سو پرسن

او است پارسای پاک کهِ خوشنودی خدا حاصل کرده است.
این گونه "بیسنو" خود را از دنیاداری بر کنار دارد.
او کوشش خود صادقانه اجرا کند و به هیچ ثمره توقع ندارد.
این چنین "بیسنو" بر کیش پاک گام زن است
او برای ریاضتِ شاقه هیچ اجر نمی خواهد.
او به صدقِ ارادت حمدِ خدا می سراید.
او به جان و دِل در یاد خدا مستغرق باشد.
او برهمگنان مهربان باشد.
او خود وِردِ نام کند و از دیگران (وردِ نام) کناند.
نانک بگوید این چنین مخلصِ پاک به برترین مقام می رسد.

3

بھگوتی بھگونت بھگت کا رنگ

او کہ بہ صدق و خلوص بر جادو ای مہر و ارادت گام زن است بہ عشق خدا اہمیت خصوصی دہد۔
او از صحبت بداں کنارہ جوئی کند۔
او موہومات را از دِل دور اندازد۔
او خدای مطلق را می پرستند کہ در ہمہ موجودات نورِ ذاتش حاضر است۔
در صحبت نیکانِ طریق او لوثِ عصیان را دور اندازد۔
ادراکِ این چنین سالک مخلص بلند است۔
او ہمہ وقت در خدمتِ خدا منہمک است۔
او جان و تن را بہ عشقِ خدا وقف کند۔
او تماماً تسلیم خدا شود۔
این چنین سالک بہ برترین مقام رسد۔

4

سو پنڈت جو من پر بودھے

آن کس است عالم دین کہ قلب خود را تربیت کند۔
ازروی جان او خواستارِ نام باشد۔
او زلالِ نام پاک نوشد۔
ازاندرزِ آن چنان عالم دین اہلِ جہان بطور روحانی زیند۔
او است عالمِ دین کہ ہموارہ بہ توصیف خدا منہمک باشد۔
او از سلسلہ ای زاد و مرگ رہائی یابد۔
او در کتب مقدسہ ریشہ ای حقیقت را در یابد۔
او داند کہ در آشکار و نہاں ربط خصوصی باشد۔
او بہ چہار فرقہ بدونِ استثنا تعلیم دہد۔
نانک بگوید آن چنان عالم سزاوارِ احترام است۔

5

پیچ منتر سَرب کو گیان

او اصولِ اساسی بفهماند کهِ رمزِ عبادت همگان درک کنند۔
ازمیانِ چهار فرقه هر کهِ خواهد می تواند تمرینِ وِرد کند۔
هر آنکه به وردِ نام مشغولی ورزد رستگاری یابد۔
سعادت مند است آن کس کهِ به صحبت پاکان توفیق این عمل یابد۔
آن کس کهِ او را خدا نوازد به وردِ نام پردازد۔
او به فیض نام حیوانات و اجنه و احمقان و وحوش را به آزادی رساند۔
نام خدا داروی مفید است کهِ جمله علت ها را رفع کند۔
نام خدا مایه ای سلامت و شادمانی است۔
نانک بگوید با هیچ رسم نمایشی نام حاصل نه شود۔
فقط آن کس به این سعادت بهره مند گردد کهِ بخشش ازلی برای او مقدر کرده باشد۔

6

جس کے مَنِ پار برہم کا نواس

در دِلِ هر که خدا منزل کرده است۔
می توان گفت کهِ او واقعاً بنده ای خدا است۔
فقط او است کهِ خدا را هر جا حاضر درک کند۔
او به عجز و نیازِ کامل این توفیق حاصل کند۔
او یقین کامل دارد کهِ خدا هر وقت نزدیک است۔
این چنین سالک به پیش گاه خدا مقبول گردد۔
خدا بر بنده ای خویش رحمت کند۔
بر او جمله اسرارِ معرفت آشکار شود۔
او با همگان زندگی کند ولی باطناً با هیچ کس دِل بستگی ندارد۔
نانک بگوید او واقعاً بنده ای خدا است۔

7

پربھ کی آگیا آتم ہتاوے

آن کس کہِ تکم خدا را بجان و دِل عزیز دارد
او در ہمین زندگی آزادی روحانی یابد۔
برای او شادی و رنج یک جور است۔
او ہمہ وقت شادمان است و گاہی اندو ہگین نہ باشد۔
بہ چشمش زر و خاک یکسان است۔
او درمیانِ زلال و زہر فرق گذاری نمی کند۔
او احترام و اہانت را یکسان پذیرد۔
او شاہ و گدا را یکسان شمارد۔
برای او ہرچہ از خدا رسد مناسب ترین است۔
نانک بگوید این چنین کس در ہمین زندگی آزادی روحانی یابد۔

8

پار برہم کے سگلے ٹھاؤ

ہمہ جا ہا از خدا است۔
بر حسبِ خانہ ای کہِ خدا کسی را در آن دارد نامش معروف گردد۔
خدا قادرِ مطلق است کہِ ہرچہ خواہد کند و از دیگران کناند۔
ہرچہ او پسندد فوراً وقوع پذیرد۔
ذاتِ احد بہ صورتِ امواجِ بی پایان در عالم آفرینش جلوہ نما است
کردہ ہای خدا برون از شمار است
بر حسب فہم و ادراک کہِ خدا کسی را عطا کند قلبش نورانی شود۔
خداکہِ آفریدگار است ابدی و لافانی است۔
او ہموارہ و جاودان بخشایش گر است۔
نانک بگوید آنانکہ بر نامش تفکر کنند خوشحال باشند۔

X

شِعرِ مقدماتی

اُستتِ کرہِ انیک جَنُ اَنتُ نہ پاراوار
نانک رچنا پربھِ رَچی بہہُ بِدھِ انِک پرکار

اشخاصِ بی شمار حمد خدا کنند۔ عظمت او را حد و نہایت نیست۔
نانک بگوید در آفرینش کہِ خدا برپا کردہ است اشکال و انواع گونا گون است۔

هشت بند

1

کئی کوٹِ ہوئے پُو جاری

میلیون ہا در عبادتِ خدا مشغول باشند۔
میلیون ہا مراسم شرعی بہ عمل آورند۔
میلیون ہا بر مقاماتِ مقدسہ بود باش گزینند۔
میلیون ہا ترک خانہ داری کردہ در ویرانہ ہا گردند۔
میلیون ہا کتب مقدسہ را شنوند۔
میلیون ہا بہ سختی ریاضت بسر برند۔
میلیون ہا در مراقبہ مشغولی ورزند۔
در میلیون ہا کس شاعران باشند کہ بواسطہ شعر توصیف یزدان می کنند۔
میلیون ہا بواسطہ اسمای نو اندیشہ بر او متمرکز کنند۔
نانک بگوید عظمتِ او ماورای ادراک و تعقل است۔

2

کئی کوٹِ بھئے ابھمانی

میلیون ہا متکبر بودند۔
میلیون ہا جاہل و کورباطن بودند۔
میلیون ہا خسیس و سخت دِل باشند۔
میلیون ہا خشک دماغ و خشک پی باشند۔
میلیون ہا مال و ملک دیگران غصب کنند۔
میلیون ہا دیگران را رسوا کنند۔
میلیون ہا در ثروت اندوزی مصروف باشند۔
میلیون ہا برای حصولِ مقصد در ممالک بعید سرگردان شوند۔
بشر بہ ہماں کار پردازد کہ خدا برای او مقرر کردہ است۔
نانک بگوید آفرید گار خود اطوارِ آفریدگان داند۔

3

کئی کوٹ سِدھہ جتی جوگی

میلیون ها پارسا و راهب و مرتاض هستند که برای حصولِ کمال کوشند۔
میلیون ها راجه هستند کهِ درلذاتِ شهوت رانی منهمک باشند۔
خدا میلیون ها پرنده و خزنده خلق کرده است۔
او میلیون ها سنگ و میلیون ها شجر آفریده است۔
او میلیون ها باد و آب و آتش ایجاد کرده است۔
او میلیون ها کشور و خطه زمینی ایجاد کرده است۔
او میلیون ها مهر و ماه و اختر بوجود آورده است۔
او میلیون ها فرشته و جنی و شیطان خلق کرده است۔
تمامتِ آفرینش به رشته ای حکمش منسلک است۔
هر آن کس راکهِ یزدان بر گزیند رستگاری به بخشند۔

4

کئی کوٹِ راجس تامس ساتک

میلیون ها صفاتِ ثلاثه (شهوت، ظلمت، بصیرت) را حامل باشند۔
میلیون ها به کتب مقدسه صدقِ ارادت دارند۔
میلیون ها گوهر در اعماقِ بحر ها مخزون است۔
او میلیون ها مخلوقِ گوناگون آفریده است۔
میلیون ها مدتِ دراز زندگانی کنند۔
او میلیون ها تل و کوهِ زرّیں احداث کرده است۔
بی شمار اند ارواحِ خبثیه۔
او میلیون ها شیر و پلنگ و خوک بوجود آورده است۔
او به همگنان نزدیک است و از جملگان دور است۔
نانک بگوید او (خدای بی چون) مقدس است۔ هم اوست کهِ در آفرینش حاضر و نافذ است۔

5

کئی کوٹ پاتال کے واسی

میلیون ہا در طبقاتِ زیرین ساکن باشند۔
میلیون ہا در بہشت و دوزخ مقیم باشند۔
میلیون ہا بوجود آیند، زندگی کنند و بمیرند۔
میلیون ہا در زادہای مختلف می چرخند۔
میلیون ہا بدونِ سعی و عمل وسایل خوش گذرانی یابند۔
میلیون ہا در تلاشِ معاش سختی کشند۔
میلیون ہا را خدا ثروت مند کردہ است۔
میلیون ہا را برای دولت اندوزی مضطرب کردہ است۔
ہریک را آنچنان دارد کہِ خدا خواہد۔
نانک بگوید خدا قدرتِ مطلقہ در دستِ خویش دارد۔

6

کئی کوٹِ بھئے بیراگی

میلیون ہا دنیا را ترک کردہ اند۔
ایشان بہ صدق و خلوص خود را بہ وِردِ نام وقف کردہ اند۔
میلیون ہا در تلاشِ حق مشغول باشند۔
ایشان درونِ دِل نورِ حق یابند۔
میلیون ہا آرزو مند بہ دیدارِ خدا باشند۔
ایشان بہ وصل خدای ابدی نایل شوند۔
میلیون ہا بہ صحبت نیکاں خواستار باشند۔
ایشان بہ یاد واحدالمطلق سرور یابند۔
فرخندہ بخت آن کسی کہِ او را خدا پسندد۔
نانک بگوید دائماً او قابلِ مبارک است۔

7

کئی کوٹِ کھانی اُر کھنڈ

در فضای بیکراں میلیون ہا ناحیہ و سرچشمہ تظاہر است۔
میلیون ہا زمین و آسمان موجود است۔
میلیون ہا گونہ مخلوقات ظاہر شدہ اند۔
عمل تکوین چندیں بار تکرار شدہ است۔
عالم نمود بارہا منبسط شود۔
اما خدای مطلق بہ شانِ یکتائی ہموارہ قایم و دایم است۔
میلیون ہا مخلوق بہ انواعِ مختلفہ ہست شدہ
ولی جملہ موجودات از او درمی آیند و در او محو شوند۔
ہیچ کس نداند کہ عظمت حق را نہایت چیست۔
ذاتِ خدا حقیقت مطلق است۔

8

کئی کوٹِ پار برہم کے داس

میلیون ہا بہ صدق و نیاز قرب حق طلبند۔
دِل ہای شاں درخشان شود۔
میلیون ہا از اسرارِ حقیقت آ گاہ باشند۔
ایشان ہر جا جلوہ حق می نگرند۔
میلیون ہا زلالِ وِردِ نام پاک نوشند۔
ایشان حیاتِ جاودانی یابند۔
میلیون ہا بہ توصیف یزدان مشغول باشند۔
ایشان از سعادت بہرہ ور شوند۔
خدا بہ لطف و کرم ارادت مندانِ خویش را یاد دارد۔
نانک بگوید ایشان مقبولانِ خدا باشند۔

XI

شِعر مقدماتی

کرن کارن پربھ ایک ہے دوسری ناہی کوئے
نانک تس بلہارنے جل تھل مہیئل سوئے

علت علت ہافقط خدای مطلق است۔ غیر او دیگری موجود نیست۔
اور درخشک و تر و درفضای زمین و آسمان حاضر و موجود است۔

هشت بند

1

کرن کراون کرنے جوگ

سبب سبب ها اوست که به اتمام هر کار قادر است۔
هر چه اور پسند دهمان واقع شود۔
عظمت وقدرت اوراحد و نهایت نیست۔
او به یک لحظه کائنات را هست کند و معدوم سازد۔
حکمش پناه گاه موجودات است۔ولی اوخود بذات خود قایم است۔
به حکمش تمامت آفرینش آشکار شود و به حکمش ناپدید شود۔
روش نیک و بد به حکمش انحصار دارد۔
حکمش در جمله مظاهر و احوال عمل پیرا است۔
قدرت خویش را او به کار انداز دو خود مشاهده کند۔
نانک بگوید او در همگنان درخشان است۔

2

پربھ بھاوے مانکھ گت پاوئے

چون منظور خدا باشد بشر رستگاری باید۔
چون منظور خدا باشد سنگ شناور شود۔
چون منظور خدا باشد بدون دم زدن حیات بجا ماند۔
چون منظور خدا باشد بشر صفات الہی راستاید۔
چون منظور خدا باشد عاصی افتاده آمرزش یابد۔
او(خدای یگانه) برهمه کارها و تدبیر ها مختار مطلق است۔
خداوندگار دنیا وآخرت رادر اختیار خود دارد۔
اور نمایش را اداره کند و بازی کند وشاد شود۔
هر چه خدا خواهد بشر همان کند۔
نانک بگوید غیر او هیچ کدام نظر نه آید۔

3

لہہ مانکھ تے کیا ہوئے آوے

از دست بشر چہ بر آید۔
او ہماں کند کہ خدا وند مقدر کردہ است۔
اگر چارہ کار بدست بشر باشد اوہمہ چیزہارا بتصرف درا ورد۔
ہرچہ خدا خواہد ہماں شود۔
از نادانی است کہ بشر بہ شہوات منہمک باشد۔
اگر او عقل سلیم می داشت از گناہان دوری می جست۔
اور در فریب بی خبری بہ اطراف مختلفہ تگ و تاز کند۔
در یک لحظہ پندارش پہنای گیتی راطی کند۔
براو کہ خدا رحمت کند عشق ورادت عطا کند۔
نانک بگوید او بہ دوام ورد مشغولی ورزد۔

4

کھن مہ نیچ کیٹ کوراج

خداوند مسکین نواز است۔
او تواند کہ کرم حقیر (بشرعاجزوبی‌مایہ) رابہ مرتبہ شاہی رساند۔
آن کس کہ گمنام است
بہ فضل خدا اودریک لحہ شہرت جہانی حاصل کند۔
اوکہ مورد نوازش یزدان بود
نامہ اعمالش منسوخ شود۔
ہمہ اجسام وارواح ازوست۔
حق مطلق در ہمہ دل ہادر خشان است۔
عالم خلق را او خود وضع کردہ است۔
نانک بگوید آن کس کہ شان عظمت حق می بیند بہ طریق راستین می زید۔

5

اس کابل ناہی اس ہاتھ

بدست بشر ہیچ قوت نیست۔
خداند مطلق اصل و سرچشمہ کارہا است۔
مخلوق بیچارہ فقط فرماں بردار است۔
ہرچہ خدا خواہد ہماں شود۔
آدم گاہی بلند باشد و گاہی پست شود۔
بعضی اوقات اومحزون است و بعضی اوقات اومسرور است۔
بعضی اوقات اوحریفاں رانکوہش کند وبعضی اوقات دیگراں را مدح وثناکند۔
گاہی فکرش فلک پروازی کند و گاہ بہ درک اسفل سرازیر شود۔
گاہ سالک بہ و جدان لطیف در اسرار الٰہی تفکر کند۔
نانک بگوید خداوند یکتا خودش اور اسعادت وصل بخشد۔

6

کبھو نرت کرے بہہ بھات

گاہ او صدگونہ پاکوبی کند۔
گاہ اوروز و شب در خواب گراں است۔
گاہ او در جوش غضب ہولناک است۔
گاہ او بہ انکسار خاک پای ہمگناں است۔
گاہ او بادشاہ کبیر باشد۔
گاہ اوفقیربی نواست کہ بہ گدیہ گری خانہ بخانہ گردد۔
گاہ اوبہ نظر دیگراں رسوا وخوار مایہ باشد۔
گاہ اور در میان مرد مان نیک نام و گراں مایہ باشد۔
در جملہ حالات چناں کہ خدادارد بشر ہماں طور زندگی کند۔
ناناک بگوید ایں حقیقت بہ فضل یزدانی ابلاغ شود۔

7

کبھوَ ہوے پنڈت کرے بکھان

گاہ بشر بطور عالم و حکیم بر مسائل اہم سخن رانی کند۔

گاہ بطور زاہد خاموش بہ مراقبہ نشیند۔

گاہ بر مقامات مقدسہ غسل کند۔

گاہ درباب تنویر باطن سخن گوید۔

گاہ بطور کرم وفیل تناسخ کند۔

بشر در ماز ہای مختلفہ سرگرداں شود۔

بشر ہمہ وقت چوں نمایش گراند ازبو قلموں نمودار کند۔

چنانکہ خدا خواہد اور ارقصاند۔

ہرچہ خدا خواہد ہماں واقع شود۔

ماسوای خدای واحد غیری موجود نیست۔

8

کبھوَ سادھہ سنگت ابھہُ پاوَے

گاہ اودر محفل درویشاں شرکت کند۔

از آنجا اوتہی توباز ناید۔

دلش ازعرفان درخشاں شود۔

او بہ مقام مستقل جای گزین شود۔

آن گاہ جسم و دل بہ عشق نام پاک سیراب شود۔

او پیوستہ بہ یاد حق مستغرق باشد۔

چنانکہ آب بہ آب مخلوط شود

ہمان طور روح فردی در نور یزدانی محو شود۔

گردش تناسخ معدوم گردد و آرامش باطن حاصل شود۔

نانک بگوید باید کہ بر خدای بخشندہ فدا شویم۔

XII

شِعرمقدماتی

سکھی بسے مسکینیا آپ نوار تلے
بڈے بڈے اہنکار یا نانک گرب گلے

مسکیناں کہ خودی رابہ قیدضبط درآوردہ اند بہ راحت زندگانی کنند۔
نانک بگوید متکبران سرکش ازکبرو غرور معدوم شوند۔

هشت بند

1

جس کے انتر راج ابھمانُ

آن کس کہ در دل غرور پادشاہی دارد
سگ است کہ در دوزخ افگندہ شود۔
آن کس کہ بہ حسن و جمال خویش نازد
کرم حقیر گردد کہ درلای گندیدہ لوکد
آن کس کہ خودرانکوکار پندارد
درزادہای متعدد سرگرداں بماند ودرگردش تناسخ چرخد۔
آن کس کہ براموال واملاک نازان است
احمق وکورباطن وجاہل است۔
آن کس کہ بہ فضل خداعاجزی اختیار کند
دردنیارستگاری یابدودرآخرت بہ سعادت برخوردار گردد۔

2

دھنونتا ہوے کرگرباوے

خداند نعمت بر فراوانی ثروت ناز کند
ولی درسفر آخرت اوچیزی باخود نبرد۔
افواج بی شمار کہ برای ظفریابی وکشورکشائی منظّم کردہ شوند
دریک طرفۃالعین فنا شوند۔
آن کس کہ خودرازورمند ترین پندارد
دریک لمحہ ای مختصر نابود شود۔
آں کس کہ سرشار غرور است و دیگراں رابہ خاطر نیارد
عاقبت الامر ذلیل وخوار گردد۔
نانک بگوید آن کس کہ بہ فیض مرشد منی رامحو کند
بدرگاہ حق متعال مقبول شود۔

3

کوٹ کرم کرے ہو دھارے

آن کس کہ بہ نازونخوت کارہای نیکوکند (بجای اجر و ثواب سزای خستگی یابد
زیرا کہ ایں چنین نکوکاری ظاہری بی‌سود است۔
آن کس کہ برزہدوریاضت فخرکند
درزادہای مختلف میان بہشت د دوزخ سرگرداں بماند۔
آن کس کہ سعی فراواں کند
ولی‌دلش ازرقت وگدازبرکناراست بدرگاہ حق نہ رسد۔
آن کس کہ خود رانیکو کار پندارد
از روح نیکی دو راست۔
آن کس کہ خود راخاک پای ہمگاں داند
نانک بگویدروحش پاکیزہ است و اوبہ خصلت نیکو در عالم مشہورگر دد۔

4

جب لگ جانے مجھ تے کچھ ہوئے

تاکسی اندیشد کہ کاری تواند کرد
او ہیچ سکون نیابد۔
تاکسی یقین دارد کہ بر کردار و عمل قادر است
اوردرسلسلہ زادومرگ گرفتارماند۔
تا بشر اندیشد کہ فلان کس دوست است و فلان کس دشمن است
قلبش از آسودگی بی نصیب خواہد ماند۔
تاکسی درحرص و ہوا مستغرق باشد
درپوم حساب واجب التعزیرباشد۔
بہ فضل خدا بستگی ہا شکستہ شود۔
نانک بگوید بہ فیض مرشد آزادی ازخودی میسرشود۔

5

سہس کٹھے لکھہ کواٹھہ دھاؤے

چون کسی یک ہزار یابد تگاپومی کند کہ یک لک بدست آرد۔
دلش اطمینان نہ یابد۔او پیوستہ می کوشد کہ دولت اندوزد۔
آن کس کہ صد گونہ عیش و عشرت کند ہیچ آسودگی نہ یابد۔
عاقبت الامرا و ذلیل و خوار گردد۔
بدون قناعت سیری نبا شد۔
جملہ آثار مادی مانند نیرنگ خواب بی اصل است۔
آن کس کہ بہ نام خدا مشغولی ور زد سکون کامل یابد۔
او کہ بخت بلند دارد بہ این مقام ارتقا کند۔
حق یگانہ کر دگار مطلق است۔
نانک بگوید پیوستہ ذکر حق کنید۔

6

کرن کراوَن کرنے ہارُ

حق یگانہ کردگار مطلق و قادر محض است۔
اندیشہ انسانی بہ کنہ ذاتش نمی رسد۔
او ہرچہ کردہ است بہ رضای خود کردہ است۔
خداوند مطلق و متعال بر ہر چیز توانا است۔
ہرچہ او خواہد ہماں واقع شود۔
اُو از ہمہ دوراست وباہمہ متصل است۔
او ہر شی رامی بیند و راز ہر یک رامی فہمد و مرتبہ ای ہر یک رابہ حکمت معین کند۔
او فی حد ذاتہ واحد است و او در ظہور صفات متعدد است۔
او نمی میرو و فنا نمی شود۔او بو جو د نمی آید وگاہی نا موجود نمی شود۔
نانک بگوید حق یگانہ ابدی و جاوید است۔

7

آپ اپڈیسے سکنھے آپ

او خود پندمی گوید۔ ہم اوست کہ آں رامی فہمد۔
اوست کہ ہمہ عالم را از خود آفریدہ است۔
او خود را در مراتب کثرت منبسط کردہ است
ہمہ از وست۔ اوکرد گار مطلق است۔
ماسو ای حق ہیچ مو جود نیت۔
واحدالمطلق ہر جاہست۔
اوست کنندہ بیچون کہ کارہای نادرا جرا کند۔
اوست کہ آثار شگفت رابرنگ ہای بی شمار نمایاں کند۔
اور درون ہمہ دل ہا مستقراست و ہمہ دل ہادر او متمرکز ہستند
نانک بگوید عظمت حق و رای شرح و بیان است۔

8

سَتِ سَتِ سَتِ پربھ سوامی

خدا وندیگانہ حق است حق است حق است۔
این رازلطیف آن کس بیان کند کہ از مرشد فیض یافتہ است۔
ہرچہ اورکردہ است راست است راست است راست است۔
در ہزاراں ہزار افرادیکی باشد کہ این رمز را بداند۔
جمال حق خوب است خوب است خوب است۔
جاذب ترین است و غیر محدود است و لا ثانی است۔
کلام حق پاک است پاک است پاک است۔
از روی عقیدت آن راںگوش جاں باید شنید۔
آن کس کہ بہ صدق ارادت ورد نام حق کند
نانک بگوید روحش پاکیزہ و روشن شود۔

XIII

شِعر مقدماتی

سنت سرن جو جن پرے سو جن ادھرن ہار
سنت کی نندا نا نکا بہر بہر اوتار

ہر کہ بدر ویشاں پنا ہندہ شود رستگاری یابد۔
نانک بگوید ہر کہ مذمت درویشاں کند در سلسلہ زادہای مکرر گرفتار ماند۔

1

سنت کے دوکھن آرجا گھٹے

ہر کہ مذمت درویشاں کند عمر اوکاہش پذیرد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند از تعذیب ملک الموت رہائی نہ یابد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند از سکون و قرار بی بہرہ ماند۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند در قعر دوزخ افگندہ شود۔
ازمذمت درویشاں ہوش وخرد کثیف شود۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند از نیک نامی محروم ماند۔
ہر کہ مردود درویشاں باشد گاہی مقبول نہ شود۔
آن کس کہ مذمت درویشاں کند ازنشان قدمش ہرجاغلیظ وناپاک شود۔
نانک بگوید درویش خداپرست اگر اظہار نوازش کند
مذمت گوی بدقماش ہم نجات یابد۔

2

سنت کے دوکھن تے مکھ بھوئے

ہر کہ مذمت درویشاں کند زشت رو گردد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند مانند زاغ قاقا کند۔
ہر کہ ست درویشاں کند درگردش تناسخ قالب مار یابد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند بہ شکل کرم حقیر تناسخ کند۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند درحرص وہوا سوزد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند ہمگان رافریب دہد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند از شان وقاربی نصیب ماند۔
ہر کہ مذمت درویشاں بدترین فرومایگان باشد۔
مذمت گوی درویشاں پناہ گاہی نیابد۔
نانک بگوید اگر درویش حق پرست خواہد آن چنان کس ہم از رستگاری بہرہ مند گردد۔

3

سنت کا نندک مہا ات تائی

ہر کہ مذمت درویشاں کند خطا کار بدترین است۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند ہیچ گاہ آرامش درونی نیابد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند خونی ملعون است۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند مردود خدا است۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند از رتبہ بلند محروم ماند۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند دردمند وزبوں حال باشد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند درجملہ امراض مبتلا باشد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند دائماً مہجوریز دان باشد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند غریق عصیان وجنایت است۔
نانک بگوید بہ فیض التفات درویشاں مذمت گوی ہم بہ نجات نایل شود۔

4

سنت کا دوکھی سدا اپوت

ہر کہ مذمت درویشاں کند خیلی ناپاک است۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند باہیچ کس دوست نباشد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند البتہ سزا یابد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند ہمہ مردماں اورا ترک کنند۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند متکبر سرکش است۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند دایم بہ کردار زشت ملوث باشد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند در تکرار زاد ومرگ می چرخد۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند از آرامش درونی دور ماند۔
ہر کہ مذمت درویشاں کند در ہیچ جای سکون نیابد۔
نانک بگوید بہ فیض درویشاں مذمت گوی رذیل ہم بہ وصل حق صعود کند۔

5

سنت کا دوکھی ادھہ بیچ تے ٹوٹے

ہرکہ مذمت درویشاں کند در ہمہ راہ طلب از نارسائی خستہ شود۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند بہ ہیچ مقصد نایل نہ شود۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند دشت گرد ہرزو کار باشد۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند ازطریق راستی منحرف است۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند بہ باطن تہی است۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند لاش لاشی است۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند ہیچ بیخ و بن ندارد۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند ہر تخم عمل کہ اوخود کارد ثمر آں را اوخود می خورد۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند بوسیلہ ای ہیچ کس رستگار نہ گردد۔
نانک بگوید اگردرویش صاحب دل بخواہد او(مذمت گوی درویشاں) بہ پایہ رستگاری رسد

6

سنت کا دوکھی ایوبل لائے

ہرکہ مذمت درویشاں کند ہر نفس نالہ و شیون کند۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند مانند ماہی بی آب پیچ و تاب می خورد۔
ہرکہ مذمت درویشان کند گرسنہ است کہ گاہی سیر نباشد
ہمچنانکہ آتش سوزاں ازہیزم تسکین نیابد۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند تنہا و بی یاوراست۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند چوں بوتہ ای خشک بی ارزش است۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند از حق وراستی بر کنار است۔
ہرکہ مذمت درویشاں کند پیوستہ دروغ گوید۔
کردار مذمت گوی ازازل متعین شدہ است۔
نانک بگوید آنچہ خدای یگانہ خواہد ہماں حادث شود۔

7

سنت کا دوکھی بگڑ روپ ہوے جاے

ہر کہ مذمت درویشاں کند صورتش مسخ گردد۔

ہر کہ مذمت درویشاں کند بہ درگاہ یزدان معذب شود۔

ہر کہ مذمت درویشاں کند در ضیق النفس مبتلا گردد۔

ہر کہ مذمت درویشاں کند درمیان مرگ و حیات معلق باشد۔

ہر کہ مذمت درویشاں کند آرزویش بر نیاید۔

ہر کہ مذمت درویشاں کند نامرادانہ از جہاں رحلت کند۔

ہر کہ مذمت درویشاں کند آرامش درونی نیابد۔

ہر کہ آنچہ اند یشد ہماں شود۔

آنچہ درازل مقدر شدہ است منسوخ نخواہد شد۔

نانک بگوید خدای مطلق دانای کل است۔

8

سب گھٹ تس کے اوہ کرینہار

ہمہ انواع ہستی از وست۔ اوکر دگار مطلق است۔

باید حضور خدا اسر تسلیم خم کنیم۔

باید شب و روز ستایش یزدان کنیم۔

باید ہر نفس بہ ورد یشدان مشغول باشیم۔

آنچہ حادث شود تماماً تہیہ کردہ اوست۔

ہر کس آن چنان گردد کہ رضای خدا باشد۔

بازی خویش را اوخود نمایش گر است۔

درین باب کسی رامجال دم زدن نباشد۔

اوراکہ فضل خدا برگزیند بہ ورد نام مشغولی ور زد۔

نانک بگوید این گونہ کس سعادت مند حقیقی است۔

XIV

شِعرمقدماتی

تجہہ سیانپ سرجہہ سمرہ ہَر ہَر رائے
ایک آس ہر من رکھہہ نانک دوکھہ بھرم بھو جائے

ای مخلصان راہ طلب زیر کی راکنار بگذاریدو بہ ورد خد ای بزرگ و بر تر استوار باشید۔
نانک بگوید تمامی امید خویش بر خداوند یگانہ متمرکنز کنید تا رنج و وہم و خوف مغدوم گردد۔

هشت بند

1

ماکھ کی ٹیک برتھی سبھ جان

بدانید که تکیه بر احسان مردم بی‌سود است
زیراکه محسن حقیقی فقط خداوند یگانه است۔
عطای خداوندی سیری تام بخشد
که هیچ خواهش دردل جای نیابد۔
فقط خداوند یگانه فنا کننده و حفظ کننده جهان و جهانیان است۔
درین باب بدست بشر از قدرت واختیار چیزی نیست۔
اطاعت به حکمش مایه ای سکون است
اسم پاکش حرز جان خود کنید۔
نانک بگوید او که همه وقت به یاد خدا مشغول باشد
از هیچ دشواری مضطرب نمی شود۔

2

استت من مھ کرنر نکار

باید که قلب شما واحد المطلق را ستاید۔
همیں طریق درست است که نیکو شعار باشید۔
او که زلال ذکر یزدان نوشد زبانش پاک شود
وباطنش سکون پذیرد۔
باچشمان خویش در نظم هستی قدرت یزدان رابه بین۔
هم نشینی با عارف کامل همه علایق غیر مطلوب رانابود کند۔
براه خداوند گام زن باش۔
هر نفس وردیزدان می کن تاهمه گناهان تو نیست گردد۔
نانک بگوید هرکه بدست های خویش کار یزدان بجا آورد
وبگوش جان کلامش بشنود بدرگاه قدس گرامی باشد۔

3

بڈ بھاگی تے جن جگ ماہ

در جہان آن کساں سعادت مند گرامی باشند
کہ دایم از صفات خد ای یگانہ می سر انید۔
آنانکہ بر اسم پاک تفکر نما یند
دولت مندان حقیقی باشند۔
آنانکہ قول و فعل و فکر خویش رابر عظمت خدا متمرکز کنند۔
خوش حال و باسعادت باشند۔
آنانکہ خدای یگانہ راملجاء وماوای کل آفرینش دانند
اسرار دنیا و آخرت رادرک کنند۔
نانک بگوید آن کس کہ خودرا قلباً با اسم ہم آہنگ کردہ است
حقیقت ذات مطلق را در یافتہ است۔

4

گُر پر ساد آپن آپ

باید دانست کہ چون سالک بہ فیض مرشد عارف بخود شود
او از بند علایق نامطلوب آزاد گردد۔
ہر کہ در مجمع درویشاں حمد خدا سراید
از جملہ علت ہا خلاصی یابد۔
آن کس کہ شب و روز ستایش واحد المطلق کند
باوجود مواظبت درو ظایف خانہ داری او بہ آزادی روحانی ارتقا کند۔
آن کس کہ امید بر واحد المطلق تمرکز دہد
کمند ملک الموت از او بریدہ شود۔
نانک بگوید آن کس کہ بہ وصل خدا آرزومند است
ہیچ رنج بہ اوراہ نہ یابد۔

5

جس کو ہر پربھ من چت آوے

آن کسکہ بہ صدق و خلوص خود را وقف یاد خدا کند درویش حقیقی است۔
او ہیچ گاہ متزلزل نمی شود و ہمیشہ درسکون است۔
برآن کس کہ خدا رحمت کند
او خادم حقیقی است و او از ہیچ کس نمی تسد۔
او خداوند مطلق را چنانکہ ہست درک کند
ودریابد کہ آفرید گار در تمامت آفرینش حاضر و نافذ است۔
اوکہ بہ طریق استمرار سعی بلیغ نماید کامگار گردد۔
او بہ فیض مرشد سر حقیقت در یابد۔
خدا یگانہ اصل و سرچشمہ ای جملہ موجودات است۔
نانک بگوید ظاہر و باطن ہمہ از اوست۔

6

نہہ کچھ جنمے نہ کچھ مرے

ہیچ بہ وجود نیاید و ہیش نا موجود نمی گردد۔
خداوند مطلق کہ خالق و مختار کل است بازی خویش را خود نمایش گر است۔
آشکار او نہان، پدید و ناپدید
ہمہ محکوم رضای خداوند گاراست۔
اوست یکتا و یگانہ کہ در ہمہ موجودات حاصر ونافذاست۔
اوکاینات را بہ انواع مختلفہ آفریدہ است۔ آن را محافظت نماید و چون خواہد نابود سازد۔
اوست ابدی و جاوید کہ گاہی نابود نمی شود۔
اوست کہ محرک ہمہ کاینات است۔
عظمت ایزدی فوق ادراک و تعقل است۔
نانک بگوید اوراکہ توفیق ایزدی دستیاری کند بہ دوام ذکرمی کوشد۔

7

جن پربھ جاتا سو سو بھاونت

آن کس که خدارا شناسد نیک نام هست۔
بیک حرف از پند او جمله افراد عالم آزادی روحانی یابند۔
این گونه بنده‌ای خداهمگاں راترفیع دہد۔
این قبیل خادم مخلص رنج و غم رامعدوم کند۔
به فضل خدا او به مقام وصل رسد۔
او به کمال ذکر از سعادت بهره مند شود۔
خوش نصیب است آن کس که به فضل خدا خدمت پاکان طریق کند۔
او که به ورد نام مشغولی ورزد سکون باطن یابد۔
نانک بگوید اورا بلندترین باید دانست۔

8

جو کچھ کرے سو پربھ کے رنگ

او هر چه کند به عشق یزدان کند۔
اوہمیشه بارضای یزدانی هم‌آهنگ باشد۔
هرچه روی‌دہد
اولین دارد که خدای یگانه کرده است۔
هرچه یزدان کند برای سالک مخلص شیرین است۔
چنانکه ذات خدا است او درک کرده است۔
او یقین دارد که از ذات خدا وجد یافته است
ودر ذات خدا محو خواهد شد۔
درصورتیکه بنده ای خویش راترفیع دہد خود رااو خودترفیع دہد۔
نانک بگوید حق وبنده حق رایکسان بدانید۔

XV

شعر مقدماتی

سرب کلا بھر پور پربھ برتھا جانن ہار
جاکے ہمرن اُدھریئے نانک تس بلہار

خداوند یکتا کہ باہمہ صفاتِ کمالیہ متصف است دردِہمہ آفریدگاں راداند۔
نانک بگوید ازدوام ذکرش آزادی روحانی میسر شود۔
باید فدای او شویم۔

هشت بند

1

ٹوٹی گانڈھن ہار گوپال

اوست پرورندہ گیتی کہِ شکستگی را اصلاح کند۔
او خود تمانی مخلوقات را پرورش دہد۔
اوست کارسازِ عالم کہِ قلبش برحال ہمگناں فکرمند است۔
ہیچ کس از نوازشِ او محروم نیست۔
ای دلِ من پیوستہ یادِ خدامی کن۔
اوست خداکہِ فنا ناپذیر است و واحد المطلق است۔
برای حصولِ مقصد بشر تگاپو می کند
ولی بدونِ فضل خداکامیابی میسر نہ شود۔
غیر حق جان ترا ہیچ منبع فیض نیست۔
نانک بگوید دوام ذکر خدا رستگاری بہ بخشد۔

2

روپ ونت ہوئے ناہی موہے

غرہ مشوکہِ بہ زیبائی قدوقامت دیگراں را مجذوب توانی کرد۔
در ہر پیکرِ رعنا پر توی از جمال الٰہی تابندہ است۔
اوکہِ دولت منداست چرا ناز کند۔
ہمگی اسباب ثروت خدای یکتامہیاکردہ است۔
اگرکسی خواہدکہِ بہ عنوانِ دلیر وشجاع شناختہ شود
باید دانست کہِ بدونِ بخشش یزدانی اوکاری نتواند کرد۔
آن کس کہِ خود راصاحب جود وسخاپندارد
خداوند بزرگ وبرتر داندکہِ او احمق است۔
ہرکہِ بہ فیض مرشد از عِلّت خودی شفا یابد
نانک بگوید او بہ صحتِ کامل بہرہ مند گردو۔

3

جئو مندر کو تھامے تھمن

ستون تکیه ای محکم است کہ سقف را بر جایگاه دارد۔
همان طور اندرزِ مرشد دِل را به آرامش رساند۔
سنگ بر کشتی بار شده از دریا بگذرد
همان طور بشر به برکتِ قدومِ مرشد بحر ہستی عبور کند۔
در محیطِ ظلمت چراغ نورافشانی کند
همان طور از دیدارِ مرشد قلب مستفید شود۔
در صحرای تیرگی گم شده ای راه یابد۔
همین طور در صحبت پاکانِ طریق لمعه ای از نور یزدانی در باطن پدید شود۔
کاش خاکِ پای درویشاں می یافتم۔
ای خدا ایں تمنای نانک را بر آر۔

4

مَن مُورکھ کاہے بلِ لایئے

ای دلِ غافل ناله وشیون چرا می کنی۔
هرچه مقدر است البته خواہی یافت۔
خدای یکتا بخشنده ای شادی و غم است۔
ذِکر یزدان می کن وغیر یزدان را پذیرا مشو۔
کرده ای یزدان راسر چشمه ای راحت بدان۔
ای نادان درجهالت چرا سرگرداں شوی۔
توباخود چه چیزہا بدنیا آوردی؟
ای کرم حریص بالذاتِ دنیا چراچسپیده ای۔
در دِل ذِکر نامِ یزدان می کن۔
نانک بگوید ازین قرار به منزلِ حقیقی باآبرو رسی۔

5

جس وکھر کولین تو آیا

توبرای بدست آوردن ثروتِ نام آمدی۔

آن در خانہ ای درویشان قابلِ حصول است۔

خود بینی راترک کن و در عوضِ غرورِ نفس آن (نام) راخریداری کن۔

بہ میزانِ دِل آن را وزن کن۔

جنسِ خود رابار بندی کن و بہ ہمراہِ درویشاں رہسپار شو۔

دیگر ہمہ جنجال ہای زہرناک راترک کن۔

این طورجملہ افرادِ عالم ترا آفرین خوانند۔

بدرگاہ قدس باسیمای درخشندہ روی۔

دراین چنین سوداگری کم کسی دست زند۔

نانک بر این گونہ سوراگرحق فدا باد۔

6

چرن سادھ کے دھوئے دھوئے پیو

آب ازشست شوی پای درویش بہ نوش۔

از روی جان سر سپردہ ای درویش باش۔

خاکِ قدومِ درویشاں براعضای تن بمال۔

خود را فِدای درویشاں کن۔

فرخند بخت کسی کہ اِتفاق خدمتِ درویشاں یابد۔

درصحبت درویشاں ما ستایش یزداں کنیم۔

درویشاں از رنج ہای فراواں نگہداری کنند۔

آنانکہ حمد یزدان سرایند ازآبِ حیات بہرہ ور شوند۔

عقیدت منداں بہ صدق وخلوص بردرِ درویشاں بہ پناہ آیند۔

نانک بگوید آنان جملہ راحت ہا بدست آرند۔

7

مِرتک کو جیوالن ہار

خداوند یکتا مردگان راحیات عطا کند
وگرسنگان را غذا دہد۔
نگاہش ہمہ نعمت ہا افشاند۔
بندگان سہمِ خود حسب تقدیر یابند۔
ہمہ ازوست۔اوکردگارِ مطلق است۔
جز ذاتِ او دیگری نباشد و نخواہد بود۔
ای بشر شب وروز وردِ نام اومی کن۔
دوام این عمل والاترین وپاک ترین است۔
اوراکہ یزدان نوازد توفیق ذِکر بخشد۔
نانک بگوید حیات آن چناں کس پاک شود۔

8

جاکےمَن گور کی پرتیت

اوکہِ در دِل ایمان کامل بہ مرشد دارد
ہمیشہ بہ ذکر یزدان مشغول باشد۔
اوکہِ کاملاً متوجہ بہ واحد المطلق باشد
بہ عنوانِ "مردِ حق" درسہ عالم معروف گردو۔
کردارش مبنی بر حق است و او بحق زندگانی کند۔
دردِلش حق است و برزبانش حق است۔
نگاہش بینا بہ حق است وہر جا جلوہ ای حق مشاہدہ کند۔
اوبہ طور حق الیقین داندکہِ درظہور وخفا قدرتِ حق عمل پیراست۔
اوخداوند راحق المطلق داند۔
نانک بگوید آن چناں کس بہ مقام برترین رسد وباحق می پیوندد۔

XVI

شعر مقدماتی

رُوپ نہ ریکھ نہ رنگ کُچھِ ترِہ گُن تے بربھ بھِنّ
تِسہ بُجھائے نانکا جِس ہووَے سوپرسَنّ

خداوندکہ بروں ازصورت وخدوخال و رنگ است ماورای صفاتِ ثلاثہ است۔
نانک بگوید بر آنانکہ خدا مہربان باشد عقل و ادراک بخشد۔

هشت بند

1

ابناسی پربھُ منِ مہِ راکھُ

ای بشر خدای لافانی را پیوسته یاد کن۔
حبِ انسانی ترک کن۔
بالاتر ازاو ہیچ نیست۔
در ہرچہ ہست نورش پدیدار است۔
خداوندِ یگانہ خود دانای کل وبیننده ای احوالِ ہمگاں است۔
اُوکہِ در عمق وتقدس بی پایاں‌است درکمال علم‌بی مانند است۔
باوجود کہ خدای مطلق درہستی وقدرت خودمقدس ترین است
او رحیم ومہربان وبخشنده است۔
در دِل نانک این خواہش است
کہِ برپای درویشانِ حق پرست فِدا شود۔

2

مَنساپورن سرناجوگ

خداوند خواہش ہای دِل رابرآورد وہمگان را پناه دہد۔
ہرچہ اومقدر کند ہمان شود۔
اوبیک ارشاره ای چشم جہان راآفریند و ویران کند۔
ہیچ کس ازسِرّ مقاصد او آگاہی ندارد۔
خداوند سعادتِ مطلق است۔
می شنوم در خانہ او جملہ نعمت ہا مخزون است۔
اوست سلطانِ بزرگ ترین درسلاطین وجوگی بزرگ ترین درجوگیاں
زاہد بزرگ ترین در زاہداں و خانہ دارِ بی مانندر خانہ داراں۔
درویشانِ پاک باطن از ذکرحق سکون یابند۔
نانک بگوید ہیچ کس نداندکہِ ذات حق را نہایت چیست۔

3

جاکی لیلا کی مِت ناہِ

شیوہ ای بازی اوپایان پذیر نیست۔
فرشتگان در جستجوی کنہ ذاتِ حق کو شیدند ولی ناکام شدند۔
پسر از پیدایش پدر چگونہ بداند۔
آنچہ مامیدانیم این است کہِ تمامتِ آفرینش بہ رشتہ ای حکمش منسلک است۔
آنانکہ بہ ایشاں شعور صالح و دانشِ درست و اندیشہ راستین عطاشد
برنام او تفکر نمایند۔
اوکہِ بہ صفاتِ سہ گونہ مطیع است
بہ طور ابدی در تکرار زاد و مرگ سرگردان ماند۔
درہمہ احوالِ بلند وپست او مستقر است۔
نانک بگوید* آنان راکہِ خدا نوازد این گونہ ادراک یابند۔

4

نانا روپ نانا جاکے رنگ

اشکالِ گوناگون ظاہر و رنگ ہای بوقلمون آشکار است۔
آثار نمودِ حق مختلف است وی او پیوستہ قایم بذاتِ خود است۔
خدای یگانہ اوضاعِ مختلفہ عالم را وسعت دادہ است۔
ذاتش کہِ فنا نشدنی است واحد و یکتا است۔
اوبیک لحظہ شگفت ہای متعدد بجا آورد۔
حق المطلق ہر جا موجوداست۔
او مظاہر مختلفہ را ترتیب دہد۔
اہمیت خویشتن او خودمی داند۔
در ہر دِل و در ہر مسکن او مقیم است۔
نانک بگوید ہرکہِ وردِ نام کند حیات راستین یابد۔

5

نام کے دھارے سگلے جنت

ہمہ آفدگان بر بنای نامش زندگانی کنند۔
ہستی طبقاتِ کاینات و عوالم متکی بر نامش است۔
نامش مدارِ نوشتہ ہای مقدس است۔
عملِ سماع تفکر و مراقبہ بہ فیض نامش استوار گردو۔
جنّت و دوزخ برنامش برقرار ماند۔
فیض نامِ پاک مہ عالم رابجا دارد۔
نامِ پاک تکیہ خانہ ومسکن است۔
از شنیدنِ نامِ پاک بشر آزادی روحانی حاصل کند۔
اوکہ بہ لطفِ حق توفیق وِردِ نام یابد
بہ برترین مقام سعادت عروج کند۔

6

رُوپُ سَتِ جاکا ستِ استھانُ

خداوند حق است وجایگاہش حق است۔
اوست خدای برترین و ابدی کہِ پرتوِ ذاتش ہمہ جاہا راپُر کردہ است۔
ہمہ کارہایش حق است و کلامش حق است۔
ذاتش حق است کہِ در ہمہ موجودات منتشر است۔
عملِ او حق است و تخلیق او حق است۔
جوہرِ او حق است و عالم و جود کہِ او بر پا کردہ است حق است۔
ہرچہ او کند مقدس ترین است۔
آن کہِ او را خداوند ادراکِ درست عطا کند ہر پیشامدرا نیک پندارد۔
نامِ پاک خدا سرور و قرار بخشد۔
نانک بگوید اینِ چنین ایمانِ کامل ازمرشد حاصل شود۔

7

ستِ بچن سادھو اُپدیس

کلام درویشاں پندِ حقیقت آموز باشد۔
اوکہِ آن رابہ خلوصِ دِل پذیرد بہ مقام ارجمند عروج کند۔
اوکہِ قوہ ای تمیز دارد میان راستی و ناراستی فرق شناسد۔
آن چناں کس بہ وردِ نام مشغولی ورزد و آزادی روحانی یابد۔
ذاتِ خدا حق است و ہرچہ او آفریدہ است حق است۔
فقطہ خدای یگانہ ہست کہِ کیفیت وحدِ خویشتن را خودمی داند۔
اوست کردیگانہ کہِ خالق کاینات است۔
اوست مختارِ مطلق کہِ بی نیاز از کنگاش است۔
مخلوق نتواندکہِ عظمت خالق را درک کند۔
نانک بگوید آنچہ رضای خدا است ہمان حادث شود۔

8

بسمن بسم بھئے بسماد

بر کردہ ہای خدا مارا حیرت اندر حیرت است۔
آنانکہ رمزِ حقیقت شنا سند سرور یابند۔
ارادت مندانِ مخلص پیوستہ بہ عشق حق مجذوب باشند۔
ایشان بواسطہ ای پند مرشد دولت معنوی بدست آرند۔
ایشاں استعداد دارند کہ درد دیگراں رامعدوم سازند۔
بہ فیض شاں اہلِ جہاں آزادی روحانی یابند۔
فرخند بخت است آن کس کہِ خدمت درویش صاحب دِل کند۔
بہ فیض صحبت او توجہ بر واحد المطلق متمرکز شود۔
او از روی جان حمدِ حق سراید۔
نانک بگوید بہ برکت مرشد او اجر عظیم یابد۔

XVII

شِعر مقدماتی

آدِ سچ جُگادِ سچ
ہے بھِہ سچ نانک ہوسی بھِہ سچ

او (واحدالمطلق) ازلی الحق است از آغازِ بی ابتدا حق است۔
او الان حق است و تا ابد الاباد حق باشد۔

هشت بند

1

چرن سَت سَتِ پرسن ہار

قدوم خداوندپاک است۔ لمس کنندگان آن ها پاک ہستند۔
عبادت او ابدی است۔ عبادت گذار ماندگار است۔
دید او پاک است وبنینده پاک است۔
نام او پاک است۔ پاک است کسی کہ بر آن تفکر کند۔
او خود پاک است۔ پاک است تمامت آن ہاکہ او اثبات کند۔
او خود نیکی است وخوداست کہ دیگران رابہ نیکی مجذوب سازد۔
نطق اوبا حقیقت است و او خود آن را مثل حقیقت فاش کند۔
روح با حقیقت است۔ درونِ آن حمد یزدان شنیده شود۔
برای آن کس کہ فہم راستین دارد ہر چیز نشانِ حقیقت دارد۔
نانک بگوید یزدان حقیقت الحقایق است۔

2

سَتِ سُروپ رِدے جِنِ مانیا

آن کس کہ بہ تمامی دِل باور کندکہ یزدان حقیقتِ مطلق است
اویزدان رابہ عنوانِ عِلّت منفرد شناسد۔
آن کس کہ درونِ دِل اعتقاد بہ ذاتِ خدا دارد
بر او جوہر تمامتِ معرفت مکشوف شود۔
این گونہ سالک از قید خوف رہائی یابد۔
اوبہ طورِ حق الیقین داندکہ ازذاتِ حق وجودیافتہ است وعاقبت الامر بدان خواہد پیوست۔
چون جوہر باجوہر مخلوط گردد
یکی را از دیگری جدا انتوان کرد۔
بنابر فہم راستین توان دانست
کہِ بدین ترتیب روحِ فردی با آفریدگاریکی شود۔

3

ٹھاکر کا سیوک آگیاکاری

خدمت گار یزدان جادہ تسلیم و نیاز اختیار کند۔
او ہمیشہ پرستندگی خداوند بجا آورد۔
خدمتِ گارِ یزدان خلوصِ عقیدت درونِ دِل دارد۔
معمولِ حیاتش پاک است۔
او احساس داردکہِ خداوند ہمیشہ بااو است۔
اوبا نام عشق دارد۔
او باور کندکہِ خداوند نوازندہ است
و آبروی او را محافظت خواہد کرد۔
بر آنکس کہِ خدا مہربان است بہ خدمت گری پروازد۔
نانک بگوید او ہردم یاد یزدان می کند۔

4

اَپنے جَن کا پردہ ڈھاکے

خداوند لغزش ہای خادم خویش راپوشاند۔
او آبروی خادم خویش را محافظت کند۔
او خادم خویش را سرافرازی عطا کند۔
بہ فضل یزدان خادم برنام تفکر نماید۔
او خود آبروی خادم خویش را محافظت کند۔
کسی نیست کہِ حدونہایت عظمت یزداں بداند۔
ہیچ کس با خدمت گار یزداں ہم چشمی نتواند کرد۔
او بالاتر ازبالاتریناں است۔
آن کسی کہِ خدا او را ذوق خدمت گری بخشد
در ہمہ اکنافِ عالم مشہور شود۔

5

نیکی کیری مہ کل راکھے

اگر خداوند بہ فضل وکرم مور ناتواں را قوت دہد
آن کرمکِ حقیر میلیون لشکر رانیست تواند کرد۔
ہر آن کس راکہِ خداوند از حیات محروم نہ کند
خداوند او رابہ فضل خویش محفوظ دارد۔
بشر برای سلامتِ خویش کوشش ہای گوناگون کند
ولی درین زمینہ تمامت عملیت اوٗبی ثمر ماند۔
ہیچ کس برموت و حیات قادر نیست۔
خداوندگارِ مطلق محافظت کنندہ جملہ مخلوقات است۔
ای انسان این تشولیش چرا ؟
نانک بگوید خداوندگار مطلق را یادمی کن۔

6

بارنبار بار پڑھہ جیسئے

ہمیشہ مکرر در مکرر خدای یگانہ را یادکن۔
آب حیات است نام۔ ایں را نوش کن تا جسم و دِل سیراب شود۔
آن کس کہِ بہ فیض مرشد گوہر نام بدست آورد
چشمان او چیزی دیگر نمی بیند۔
برای سالک مخلص نام یزدان ثروت وحسن وسکون است۔
او بہ وِردِ نام سکون یابد۔ نام برای او رفیق جانی است۔
آناکہ بہ وِرد نام مستغرق باشند
ایشاں تماماً در نام مجذوب باشند۔
ایشاں ہرلحہ ای حیات در تجید نام بسر برند۔
برای ساں این معمول دائمی است۔

7

بولہ جس جہادِن راتِ

ای زبان شب و روز ستایش خدا وندگار ادا کن۔
این عطیہ ای مخصوص است کہِ خدا بہ سالک مخلص بخشد۔
آنانکہ بہ صدق و خلوص تحمید یزدان می کنند
ایشاں ہمیشہ در یاد یزدان منہک باشند۔
ایشاں دانند آنچہ واقع شد و آنچہ واقع خواہد شد۔
ایشاں درہمہ رویداد ہا حکم یزدان می شنا سند۔
بہ توصیف یزدان من چہ گویم۔
از صفاتِ بی پایان او یکی ہم چناں کہِ باید نمی دانم۔
آنانکہ شب و روز در حضوری خدابسرِ برند
نانک بگوید فقط ایشاں را آدم کامل می تواں گفت۔

8

من میرے تن کی اوٹ لیہہ

ای دِل من بہ این چنین سالک مخلص پناہندہ شو۔
جسم و دِل بہ اوقربان کن۔
آن کس کہِ خدای خود را دریافتہ است۔
او فیاض است و بخشندہ ہمہ چیزہا است۔
درنتیجہ ای خدمت او آرامشِ درونی حاصل شود۔
از دیدار او جملہ گناہاں نابود شود۔
زیرکی را کنار بگزرار۔
خود را تماماً وقفِ خدمت او کن۔
از تکرارِ زاد مرگ خلاص شوی۔
نانک بگوید اظہار تعظیم بہ او کن تا نجات یابی۔

XVIII

شعرمقدماتی

سَتِ پُرکھُ جنِ جانیا ست گرتِس کا ناوَ
تِس کے سنگِ سِکھ اُدھرے نانک ہر گن گاوَ

آنکس کہ خداوند مطلق رادرک کند مرشد صادق نامیدہ شود۔
درصحبتِ او ازحمد سرائی خدا مرید بہ آزادی روحانی ارتقا کند۔

هشت بند

1

سَتِ گُرُ سِکھ کی کری پرتپال

مرشد مرید خویش را مواظبت کند۔
بر مرید خویش مرشد ہمیشہ مہربان است۔
مرشد کنج اندیشی مرید رانابود کند۔
بنابرارشادِ مرشد مرید بہ وِردِ نام پردازد۔
مرشد بستگی ہای مرید راقطع کند۔
مرید عقیدت مند از جادہ ہای بد اجتناب کند۔
مرید بااخلاص را مرشد دولتِ نام بخشد۔
پیر و مرشد فرخندہ بخت است۔
مرشد پیروِ خویش را دردنیا و آخرت بلند کند۔
نانک بگوید مرشدِ صادق بہ تمامی دِل مرید مخلص را نوازد۔

2

گرو کے گرہِ سیوک جو رَہے

چون مرید در خانہ ای مرشد سکونت اختیار کند
باید او بہ صدق و خلوص ارشاد مرشد بجا آورد۔
او بہ ہیچ وجہ خود نمائی نہ کند۔
و ہمیشہ بہ یاد خدا مشغول باشد۔
باید کہ مرید خود را کاملاً تسلیم مرشد کند۔
او در مقصدِ خود کامیاب خواہد شد۔
آن گونہ مریدکہ بدون ہیچ خود غرضی خدمت ادا کند
یقیناً نایل بہ مراد گردد۔
بر آن کس کہ خدا رحمت کند
از ارشاد مرشد برخوردار شود۔

3

بیں بسوے گُرکامُن مانے

چون مرید از صدقِ عقیدت رضایتِ مرشد تحصیل کند
او ازسر ذاتِ خدا آگاہی یابد۔
اوست مرشد صادق کہِ ہمیشہ در نام منہمک است۔
من خود را بارہا براو قربان کنم۔
آن چنان مرشد نعمت ہای روحانی بخشد۔
او شب و روز در یاد خدا محواست۔
او در خدا است و خدا در او است۔
ذاتِ خدا واحد است و در این ہیچ شک نیست۔
بہ ہزار حیلہ و تدبیر آن چنان مرشد قابل حصول نیست۔
نانک بگوید اگر بخت بلند دستیاری کند پیوستگی بہ او میسر شود۔

4

سپھل درسَن پیکھت پنت

دیدار مرشد ثمر بخش است و دِل را پاک کند۔
لمسِ قدومش جملہ عیوب اخلاق رابود کند۔
درصحبت او بشر ستایش خدا کند۔
بموجب آن مرید بدرگاہ خدا بار یابد۔
کلام او برای گوش ہا موجب اطمینان است۔
ازکلماتش دِل تسکین پذیرد و روح آرامش یابد۔
او کہ مرشِد کامل است ارشادش ماندگار است۔
او بہ یک نگاہِ جانفزا نادان‌را درویش پاک باطن سازد۔
صفاتش بی‌پایاں است کہِ ارزیابی آن ہا نتواں کرد۔
نانک بگوید ہرکرا او خواہد با خود وَصلت دہد۔

5

جپا ایک اُستتِ انیک

صفاتِ خداوند بروں‌از شمار است۔ در دہان‌بشر زبان یکی است۔
خداوند حقیقت مطلق‌وحکمتِ محض است۔
خداوند ماورای شرح وبیان است۔
او نارسیدنی وغیر قابل تصور وپاک وبی عیب است۔
او از احتیاج بہ خورد و نوش مستغنی است۔ او باہیچ کس کینہ ندارد۔
کسی نیست کہِ اہمیت او را محسوب دارد۔
درویشان بی شمار او را ہمیشہ کورنش کنند۔
ایشاں بہ عجزونیاز برذات او مراقبہ کنند۔
بر مرشدِ صادق صد بار قربان شوم۔
بہ فیض ارشاد او این چنین خدا را یادکنم۔

6

ایھُ ہَمر رسُ پاوے جنُ کوئے

نادر کسی‌کہِ از لذتِ یاد خدابر خوردار شود۔
اوکہِ ایں جوہرِ زندگی بخش نوشد ماندگار خواہدبود۔
ہرگز نابود نہ شود آں کس
کہِ در دِل او صفات کمالیہ خداوند مستقر باشد۔
اوکہِ ہمہ وقت وِردِ نام خدا کند
بہ مرید خویش پندِ نکو ا بلاغ کند۔
او از آلودگی ہای دنیا پاک باشد۔
او بر خدای واحد مراقبہ کند۔
در ظلمت او چراغی روشن کند۔
نانک بگوید از آموزشِ او وہم و رنج وبستگی ہای فاسد معدوم شود۔

7

تپت ماہِ ٹھاڈِھہ ورتائی

درگرمای سخت از آموزشِ مرشد آرامش حاصل شود۔

جملہ رنج ہاگریزاں شود واحساسِ سکون میسر شود۔

درنتیجہ آموزشِ کامل مرشد

اندیشہ ای زاد ومرگ نابود گردد۔

تمامی ناخوشی ہا از قلب ہیچ خود۔

جملہ ناخوشی ہا از قلب ہیچ شود۔

آن کس کہ درصحبتِ درویشاں وردِ نام پاک کند

خدا او رابطور بندہ ای خاص برگزیند

نانک بگوید چوں بشر توصیف خدابہ شنود

او را آرامشِ درونی میسر شود و سرگردانی تناسخ موقوف شود۔

8

نرگن آپِ سرگن بھی اوہی

اُو (خداوندبیچون) لایوصف است و باصفات ہم اوست۔

او بہ جلالِ قدرتہمگان رامتحیر کردہ است۔

عجایبِ خویش را او خود آفریدہ است

ارزشِ خویش او خود متعین کند۔

اوست واحدالمطلق بہ غیراد دیگری وجود ندارد۔

در ہمہ جا واحدِ مطلق حاضر و موجود است۔

رنگ و شکل او در تمامی کون ومکان پدیدار است۔

بہ فیض صحبتدرویشاں نورش می‌تواں دریافت۔

او از قدرتِ خویش تمامت آفرینش برپاکردہ است۔

نانک بگوید بر خدای یگانہ من مکرراً قربان شوم۔

XIX

شعرِ مقدماتی

ساتھِ نہ چالے بِنُ بھجن بکھیا سگلی چھار
ہَر ہَر نامُ کماونا نانک ایہُ دھن سار

درسفر آخرت جز عبادت ہیچ چیز ہمراہِ جان رود۔
ہمہ لذاتِ نفسانی خاکستر است۔
نانک بگوید دولتِ یادخدا بایداندوخت۔ این دولتِ حقیقی است۔

هشت بند

1

سنت جنامِل کرہ بیچارُ

در صحبت درویشان برذاتِ خدا تفکر کنید۔
یاد خدای یگانہ می کن و این عمل راتکیہ ای محکم بدان۔
ای دوست دیگر جملہ مساعی ترک کن۔
بہ تمامی دِل خود را بہ یادِ خدا تسلیم کن
فقط اوست کہَ قدرتِ کار دارد۔
بہ یاد خدا مشغول باشید کہِ این عمل نیکوترین است۔
فرخندہ بخت است آن کس کہِ این چنین دولت اندوزد۔
آموزشِ صادقانہ درویشان ہمین است۔
در دِلِ خود برخدای واحد اعتمادِ کامل کنید۔
بنا براین ہمہ رنج ہای شماناپدید خواہد شد۔

2

جسِ دھن گوچار گنٹ اُٹھہ دھاوہِ

در تلاشِ ثروت ہرسُو تگ وتاز کنی۔
یاد خداکن۔بدان وسیلہ ثروتِ پایدار خواہی یافت۔
ای دوست شب وروز برای آسایشی کہِ آرزو داری
از خدمتِ درویشان آن را خواہی یافت۔
برای ناموری توکار ہای نیک می کنی۔
خود رابہ جان و دِل وقفِ یادکن وتو آن اختصاص خواہی یافت۔
با مساعی بی شمار درد رفع نہ شود۔
از دوای یاد خدا ہردرد نابود شود۔
یاد نام خدا از ہمہ خزاین بہترین است۔
نانک بگوید یاد خدامی کن تابدرگاہِ الٰہی مقبول شوی۔

3

من پربودھوہرکے نائے

باتکرارِ نام خدا دِلِ خویش رابیدار کن۔
تاپریشانی خاتمہ یابد و آرامشِ درونی بدست آید۔
آن کس کہ قلباً در حضوری خدا بسر برد
ہیچ یک از موانع جادہ او را متاثر نہ کند۔
عصر با حرارتِ سوزندہ است وفقط نام خدا محیط خنک احداث تواند کرد۔
وردِ نام خدامی کن تاسکونِ دائمی میسر شود۔
خوف از دل مفقود گردد ومقاصد حاصل شود۔
عشق وارادت روح را روشن کند۔
روح در خانہ لایزال منزل کند۔
نانک بگوید کمند ملک الموت بریدہ شود۔

4

تتِ بیچارُ کہے جنُ ساچا

پاک و صاف است آن کس کہ درحقیقتِ ذات تفکر نماید۔
درصورتیکہ مردِخام در تکرارِ زاد و مرگ چرخد
از خدمتِ خداگردشِ تناسخ موقوف شود۔
ترک خودی کن و نیازمندانہ بہ مرشد پناہندہ شو۔
بہ این قرار حیاتِ پُر بہا محفوظ خواہد ماند۔
بہ فیض یاد خدا تکیہ ای استوار برای روح حاصل شود۔
ممکن است کہ بشر مساعی مختلفہ بہ عمل آورد ومتون مقدسہ بہ خواند۔
باوجود این عملیات نجات قابلِ حصول نیست۔
ہرکہ بہ تمامی دِل خود را وقفِ یادِ خدا کند
نانک بگوید او بہ مرام خویش نایل شود۔

5

سنگ نہ چالس تیرے دھنا

درسفرِ آخرت دولت دینوی ہمراہِ جاں نہ رود۔
ای دِل نادان توچرابہ آن مجذوب گشتہ ای؟
آن کس کہ بااولاد واحباب وقبیلہ و زن تعلقِ خاطر دارد
باید دانست کہ او از آنان ہیچ محافظت نہ خواہد یافت۔
تو شاہی و وسایل خود گذرانی و ثروت در تصرف داری
بواسطہ ہمہ این ہا نجات چگونہ یابی؟
یکی برای سواری اسپان وفیلان و ارابہ ہا دارد
ولی ہمہ این ہا نمایش فاسد است۔
بشرِ خود بخشایش گر ہمہ این ہا رادرک نمی کند۔
نانک بگویداوکہ وظیفہ نام رافراموش کندبالاخرہ پشیمان خواہدشد۔

6

گُر کی مَتِ توں لیہہ ایانے

ای کودک مزاج پند مرشد راپذیرا شو۔
بساکس کہ بہ دانندگی مشہور بودند بدونِ عبادت غریق ضلالت شدند۔
ای دوست! بہ تمامی دِل عبادتِ خدا را وظیفہ ای خودساز۔
بدان وسیلہ تصفیہ ای باطن میسر شود۔
نیلوفر قدوم پاک در دِل خود جادہید۔
بنا براین گناہانِ زاد ہای متعدد نابود شود۔
وردِ نام کنید و دیگران را بہ دوام این عمل وادار کنید۔
ہرکہ نام راشنود و اززبان اداکند و موافق آن زندگی کند رستگار شود۔
جوہر حقیقی و ابدی نام خدا است۔
بہ اطمینانِ دِل صفاتش سرائیدہ شود۔

7

گُن گاوَت تیری اُترس میل

از حمد سرائی خدا زنگِ ازدِل زایل شود۔
خودی و ہر خباثت مفقود شود۔
ہر نفس وردِ نام خدا کن۔
تا اضطراب گریزد و آرامشِ درونی حاصل شود۔
ای دل ہمگی زیرکی ترک کن۔
صحبتِ درویشاں اختیار کن تا دولتِ راستی بدست آید۔
حق آگاہی را راس المال ساختہ بہ سوداگری مشغول باش۔
بدان وسیلہ دراین جہاں سکون یابی و درآخرت گرامی قدرباشی۔
بہ آن کس کہِ فرخندہ بخت است ایں دید عطا شود۔
او بیند کہِ خدای واحد ہر جا حاضر موجود است۔

8

ایکو جپِ ایکو صلاحِ

برخدای واحد تفکر کن وفقط ستایش او کن۔
واحد المطلق را یاد می کن ونام پاک حرز جاں کن۔
ہمہ وقت می کن حمد خدای واحد کہِ حدونہایت او متصور نیست۔
اوست قادر یکتا۔ بجان و دِل یاد او می کن۔
اوست یکتای بیچون کہِ قطعاً واحد است۔
او در جملہ آفرینش حاضرو موجود است۔
کثرت اقسام وانواع از وحدت بسیط صدور یافت۔
از پرستشِ واحد المطلق جملہ گناہاں آمرزیدہ شود۔
آن کس کہِ بہ عشق خدا جسم وجاں را تماماً وقف کردہ است
نانک بگوید او بہ فیض مرشد بہ مقامِ یافت عروج کند۔

XX

شعرمقدماتی

پھرت پھرت پربھ آیا پرئیا تو سرنائے
نانک کی پربھ بینتی اپنی بھگتی لائے

ای خدا پس از سرگردانی دشوار و پرزحمت در پناہ تو آمادہ ام۔
استدعامی کنم کہ مراتوفیقِ پرستش عطا شود۔

هشت بند

1

جاچک جنُ جاچے پربھ دانُ

ای خدابہ طور فقیر بی نوااستدعا کنم

کہ مرا توفیق بہ وِردِ نام پاک عطا شود۔

خاکِ پای درویشان را خواستارم

ای خدا این آرزوی من بر آر۔

ہمہ وقت حمد سرائی خدا کنم۔

ہر نفس در یاد خدا مشغول باشم۔

بہ صدقِ ارادت خواہشِ دِل بر نیلوفر قدوم متمرکز کنم۔

تمامی روز ہا در عبادتِ خدا بسر برم۔

بر خدا توکل کنم کہ او پناہ گاہِ من است۔

نانک بگوید ای خدا مرا نام مقدس عطا شود۔

2

پربھ کی درِشٹ مہا سکھ ہوئے

بہ فضل خدا آرامشِ درونی حاصل شود۔

نادر کسی کہ این سعادت نصیب او باشد۔

آنانکہ این لذت چشیدہ اند برومند باشند۔

ایشان کامل عیار باشند وگاہی مردو نہ شوند۔

از عشق حقیقی تمامی وجود شاں سرشار است۔

در صحبتِ درویشان این چنین ذوق نمو کند۔

ایشان از ہمہ جہات دست کشیدہ بہ خدا پناہ جویند۔

ایشاں ہردم در مراقبہ باشند و قلب شاں نورانی شود۔

آنانکہ وِردِ نامِ خدا کنند خوش بخت باشند۔

نانک بگوید آنانکہ بہ نامِ خدا تفکر کنند آرامشِ درونی یابند۔

3

سیوک کی منسا پوری بھئی

آرزوی مرید بر آورده شود۔
او از مرشدِ خویش دانشِ راستین حاصل کند۔
خدا بر سالکِ مخلص مہربان باشد۔
او راحت و آسایش یابد۔
جملہ بستگی ہای او بریده شود۔
برای او سرگردانی و عذابِ تناسخ معدوم شود۔
خواہش و مرام سالک برو مند شود۔
سالک ہمہ وقت در حضوری خداوند بسر برد۔
ارادت مند مخلص را او خود با خویش یکی کند۔
نانک بگوید او بوسیلہ ای پرستندگی در نامِ خدا محو شود۔

4

سو کیو بسرے ج گھال ن بھانے

چرا فراموش کنی آنکہ ہیچ سعی ما ضایع نہ کند۔
چرا فراموش شود آنکہ ہر کار خیر را قبول کند۔
چرا فراموش شود آنکہ ما را نعمت ہای فراوان بخشیده است۔
چرا فراموش شود آنکہ جانِ جانِ ما است۔
چرا فراموش شود آنکہ در آتشِ زھدان محفوظ دارد۔
کمیاب کسی کہ بہ فیض مرشد این رمز درک کند۔
چرا فراموش شود آنکہ بشر را از زہر ضلالت رہائی دہد۔
پس از فصل زاد ہای سابقہ او بشر را بہ اِتصال رساند۔
این حقیقت مرشدِ کامل فہمانده است۔
نانک بگوید باید بر خدای بیچون مراقبہ کرده شود۔

5

ساجن سنت کرو ایھہ کامُ

ای دوستان، ای ارادتمندانِ خدا بدین طرز عمل کنید
همگنان را ترک کرده برنام خدا تفکر کنید۔
همه وقت وِردِ نامِ پاک کنید تا سکونِ باطن میسر شود۔
خودتان این وظیفه بجا آرید و دیگران رانیز به این عمل وادار کنید۔
باصدق وارادت سالک بحرِ آفرینش عبور کند۔
بدونِ صدقِ عبادت جسم اِنسانی به خاکستر تبدیل خواهد شد۔
اوکه به نام خدامشغولی ورزد از سکون وسرور بهره مند شود۔
بوسیله ای نام غریق دنیا داری لنگر نجات یابد۔
ازنام خدارنج و عذاب معدوم شود۔
نانک بگوید خدا با صفاتِ کمالیه متصف است برنامِ پاک اومشغول باشید۔

6

اُیجی پَریت پریم رس چاوٗ

در دِل من عشق حقیقی و سکون وسرور اِلقاشده است۔
جِسم و جانِ من از این لذت انباشته است۔
چون چشم بدیدِایزدی برخوردار شود سکون باطن میسر شود۔
دِلِ سالک به خدمتِ پاکانِ طریق شگفته شود۔
مخلصانِ طریق خود را تماماً وقفِ عشق حقیقی کرده اند۔
نادرکسی که به صحبت این چنین صادقان رسد۔
ای خدا به فضل وکرم این نعمت عطا شود:
می خواهم به لطفِ مرشد به وِردِنام مشغول باشم۔
تحمیدِ خدا ماورای شرح و بیان است۔
نانک بگوید او در جمله آفرینش حاضر وموجود است۔

7

پربھ بخسند دِین دیَال

خداوندگار بخشایش گروعاجزنواز است۔

او فیض بخش است وہمہ وقت برارادت منداں مہربان است۔

اوست چارہ سازِ بیکساں کہِ پروردگارِ ہمگان است۔

اوہمگان را رزق و مال عطا کند۔

اوکہِ از ازل ہستی مطلق است علتِ ہمہ علت ہا است و آفریدگار است۔

اوتکیہ گاہِ ارادت مندانِ مخلص است۔

ہرآنکہ او راپرستدپاک شود۔

باید کہ سالک خودرابہ عشق وارادتِ او وقف کند۔

ماپست و حقیر و نادان ہستیم۔

ای خدای مطلق عاجزانہ بہ پناہ توآمدہ ایم۔

8

سرب بُیکلطھ مکت موکھ پائے

آن کس کہِ یک لمحہ حمدخدا سراید

اوجنت حقیقی و نجات ورستگاری حاصل کند۔

اقتدار و عظمت شاہی نصیب آن کس شود

کہِ خود را وقفِ یادِ خدا کند۔

آن کس کہِ زبانش نام خداسراید

ازلذتِ بہترین خوراک ہا وشیریں ترین نغمات برخوردارشود۔

آن کس کہِ دِلش بہ ارشادمرشد منوراست

نیکو روش و زی شان است۔

ای خدا در حلقہ ای درویشاں مراجایگاہ عطاکن۔

بنابراین تمامی آسالیش ہامرا حاصل شود۔

XXI

شِعرمقدماتی

سرگن نرگن نرنکار سُن سمادھی آپ
آپن کیا نانکا آپے ہی پھر جاپ

اوست کہِ خودلایوصف است و دارنده ای صفات است۔ اوست کہِ ماورای صورت است۔او خودسکوتِ ابدی است۔
اوخود آفرینش پدیدکرده است۔او خود در این موجود است۔

هشت بند

1

جب آکار ابھہ کچھ نہ درِسٹیتا

چوں چیزی از عالم هستی نمایان نه بود۔
عاملِ گناه و ثواب چه شخصی بود۔
چون خداوندِ مطلق همادی به خودگرفت
برای نمودارسازی بغض و عداوت هیچ مورد نه بود۔
چون رنگ و صورتِ آفرینش پدیدار نه بود
غم و شادی کرا متاثر توانست کرد۔
چون خداوند مطلق ظهور خود به خودی نمود
اثری از وابستگی فاسد نه بود و جان از وهم تهی بود۔
اوست که بازی هستی را خود نمایش گراست۔
نانک بگوید غیر او دیگری آفریدگار نیست۔

2

جَب ہووت پربھ کیول دھنی

چون غیر از خداوندِ مطلق چیزی نه بود
کرا گرفتار محسوب داریم و کرا آزاد شماریم۔
چون تنها خداوندِ تنگ بار و لا محدود بود
سزاوار جنت که بود و در دوزخ واجب التعذیب که بود۔
چون خداوند مطلق در سکونِ کامل بود
ماده و دِل کجا بود۔
چون فقط نورِ خدا درخشان بود
بی هراس که بود وهراسناک کدام بود۔
بازی خویش را او خود اجرا کند۔
نانک بگوید خدای مطلق تنگ بار و لا محدود است۔

3

ابناسی سکھ آپن آسن

چون خداوند ازلی برمسندِ جلال درحالِ سکون بود
تولد و مرگ وانحلال کجا بود۔
چون خدای کامل الذات تنها بود
از ملک الموت کہ بیم داشت۔
چون فقط خدای واحد و مطلق موجود بود
نکیرین ازچہ شخصی محاسبہ خواستند۔
خداوندکہ ماورای ادراک و تعقل است چوں او بہ حالت یکتائی بود
چہ کسی آزاد بود و کہ بستہ ای سلاسل بود۔
دران ہنگام او چنانکہ بود بر خود تعجب کرد۔
نانک بگوید او خود ظہور خویش متجلی کرد۔

4

جھِ نرمل پُرکھُ پُرکھُپتِ ہوتا

چون فقط خداوند پاک بود اثری از کثافت نہ بود
بنابراین چیزی نہ بودکہ بہ شستن پاک کردہ شود۔
چون فقط واحد بی صورت د پاک و مطلق موجود بود
آن وقت سزاوارِ احترام کہ بود و چہ کسی مستوجب توہین بود۔
چون تنہا ذاتی کہ موجود بود خودش خدابود۔
آن وقت چہ کسی منسوب بہ فریب وخطا بود۔
چون خداوندگارکہ نور مطلق است در اندیشہ ای خود منہمک بود
برای خواہش دینوی وسیری آن ہیچ موردنہ بود۔
آفریدگار علتِ عِلت ہا است۔
کردہ ہای او ماورای شمار است۔*

5

جب اپنی سوبھا آپن سنگِ بنائی

چون جلال خداوندی در ذاتِ خویش پرتوافگن بود
آن وقت خویش و برادر و مادر و پدر نه بودند۔
چون دانندگی مطلق بطورِ ناپیدا جزوِ ذاتِ خدا بود
متونِ مقدسہ کجا بود و خوانندگان آن ہاکجا بودند۔
چون خداوند تدابیر خویش با خود داشت
از نجستگی و نحوست اندیشہ کہِ نمود۔
چون بدونِ خدا غیر وجود نداشت
چگونہ بگوییم کہِ کدام مالک است وکدام مملوک است۔
ازویدن عجایب بی شمار بشر محو حیرت است۔
فقط اوست کہِ خودسر خویش می داند۔

6

جہ اچھل اچھید ابھید سمایا

چون برون از فریب وزیان و خفافقط خداوند موجود بود
مایا کرا مسحور کرد۔
او خوداحترام خویش بجا آورد۔
آنجا دخول صفاتِ سہ گانہ ممنوع بود۔
در موردیکہ فقط خدا موجود بود
چہ کسی مضطرف بود وکہِ بی فکر بود۔
آنجاکہِ خداوند در خود اطمینانِ کامل داشت
کسی نہ بودکہِ وعظ کندیابہ آن گوش دہد۔
اوکہِ لاینتاہی است بلندتر از بلندتریناں است۔
فقط اوست کہِ بہ خودمی رسد۔

7

جه آپ رچیو پرنچ اکار

چون او پندار کاینات آفرید
او خود را به حق و توانائی وقصد پهن کرد۔
از آن پس امتیاز خیروشر شروع شد۔
یکی از دوزخ ترسید ودیگری آرزوی بهشت کرد۔
دام دنیاداری گسترده شد۔
خودی و الفتِ فاسد و خوف و پندار نمایاں شد۔
رنج و شادی، احترام وبی احترامی
به اطوار متعدد واضح کرده شد۔
بازی خویش را او خود نمایش گروشاہداست۔
نانک بگوید چوں این بازی عقب کشیده شودفقط واحد المطلق بجاماند۔

8

جهہ ابکت بھگت تہہ آپ

جای کہ ذات ازلی جلوه گراست پرستارِ صادق ماند۔
جای کہ او کاینات گسترد: ایں عمل هم برای سرفرازی پرستارِ صادق است۔
اوست کہ خداوندِ دنیا و آخرت است۔
شانِ آن ہا جلالِ اوست۔
او خود عجایبات وضع کند و اعمال متعدد نمایش دہد۔
او از همه جهت لذت برد ولی لاتعلق ماند۔
کسی راکہ خدا به فضل و کرم برگزیند او را توفیق نام بخشد۔
اودیگران را به بازی گیتی مشغول دارد۔
خداوند برون از اندازه و شمار است۔ او لایدرک ولایتناہی است۔
نانک بگوید هرچه خدالقاکندمی گویم۔

XXII

شعر مقدماتی

جی جنت کے ٹھاکرا آپے ورتن ہار
نانک ایکو پسریا دو جا کہ دریِ سٹار

خداوند گار جملہ مخلوقات در ہمکنان نافذ است۔
نانک بگوید فقط واحد المطلق ہر جا پدیدار است۔ غیر او دیگری دیدہ نہ شود۔

هشت بند

1

آپ کتھے آپ سُنّے ہارُ

خداوند خود گوینده است و هم اوست که خود شنونده است۔
او خود واحد المطلق است و هم اوست که خود را در کثرتِ ظهور پہن کرده است۔
چون او خواهد کاینات آفریده شود۔
چون او پسندد این را در خود جذب کند۔
بدون او ہیچ ممکن نباشد۔
تمامی آفرینش در سلکِ خدا منسلک است۔
کسی که خدا او را فهماند
توفیق نام یابد۔
فقط او است که حقیقتِ مطلق را درک کند۔
نانک بگوید این چنین سالکِ بر تمام کاینات پیروزی یابد۔

2

جَیہ جنتر سَبھ تا کے ہاتھ

جمله آفریدگان در قبضه ای قدرت خدا باشند۔
او چاره سازِ بیکسان و عاجزنواز است۔
او را که خدا نگهداری کند ہیچ کس نتواند کُشت۔
آن کس در واقع مرده است که خدا او را فراموش کرده است۔
او را ترک کرده کجا توانی رفت؟
اوست قادرِ مطلق که هر جا نافذ است۔
حیاتِ جمله آفریدگان در دستِ قدرت است۔
بدانید که به ظاهر و باطن خدا همیشه باشما است۔
خدا که لایتناهی و نامحدود است مخزن صفات ابدی است۔
باید که از روی عجز و نیاز بر او فدا شویم۔

3

پُورن پُور رہے ویئال

خداوندِ مطلق و مہربان ہر جاحاضراست۔

او برہمگنا فیض بخش است۔

فقط اوست کہِ عجایب اعمالِ خویش راکماحقہ داند۔

اونافذِ مطلق است و از بواطنِ ہمگنا آگاہی دارد۔

بہ اطوارِ مختلفہ اوبرای آفریدگان وسایل فراہم کند۔

جملہ آفریدگان بر ذاتِ او تفکر کنند۔

ہر آن کس راکہِ او برگزیند باخود متحد کند۔

این گونہ سالک خودرا وقفِ عشق حقیقی کند وستایش خدا سراید۔

او بہ تمامی دِل بہ خدا اعتقاد آورد۔

او حق الیقین داندکہِ فقط واحد المطلق آفریدگار است۔

4

جَن لاگا ہر ایکے نائے

بندہ ای خدا بہ وردِ نامِ واحدالمطلق خود را وقف کند۔

امید اوگاہی بی نتیجہ نماند۔

اوکہِ خدمتگار است پیوستہ بہ خدمت گذاری پردازد۔

اوکہَ بہ حکم خدا سر سپردگی کندبہ مرتبہ ای عالی عروج کند۔

برای سالک مخلص بالاتر ازایں ہیچ اندیشہ نیست۔

خداوند بی صورت در دِل او مستقر باشد۔

او تعصب بی جا را ترک کند و بہ ہیچ کس عداوت ندارد۔

شب و روز او عاجزانہ تعظیم مرشد بجا آورد۔

او در این دنیا و آخرت سکون و سرور یابد۔

این چنین سالک را خداوند بہ خود وصلت دہد۔

5

سادھ سنگِ ملِ کرۂ آنند

در انجمن درویشاں شادمانی بدست آید۔
در توصیف و تمجید خداوندگار مشغول باشید۔
بر جوہر نام تفکر کنید۔
بنابراین از رنج و ابتلا رستگاری خواہید یافت۔
در تحمید خداوندگار زلالِ الفاظ شیرین بزبان آورید۔
برای نجاتِ زندگانی فقط این وسیلہ ای سود منداست۔
شب و روز خداوندگار رانزدیک ترین مشاہدہ کنید
در نتیجہ ای آن نادانی مفقود شود و تیرگی درون معدوم گردد۔
آموزشِ راستین راگوش دہید و حرز جاں کنید۔
ازاین قرار جملہ خواہش ہابر آوردہ شود۔

6

ہلتے پلتے دوئے لیہۂ سوار

آن کس کہ قلباً وردِ نامِ خداکند
در این دنیا و در آخرت سرافراز شود۔
ارشادِ مرشدِ کامل در واقع کامل است۔
اوکہ آن راپذیرد بصیرتِ حق حاصل کند۔
بہ تمامی جسم و دِل وردِ نام کنید۔
بہ این قرار رنج و زحمت و ہراس بپایان رسد۔
ای سوداگر راستی تجارتِ حق کنید۔
بنابر این کالای شمابدرگاہِ خدا قابل قبول بود۔
بہ صدق و خلوص بر واحد المطلق تکیہ کنید۔
در نتیجہ ای آن از گردشِ تناسخ نجات خواہید یافت۔

7

تِس تے دُور کہا کو جائے

غیر از خدای واحد بہ کدام متوسل خواہید شد؟
او مراقبہ بر نجات دہندہ ای یزدانی رستگاری میسر شود۔
آن کس کہِ بہ یاد خدا مشغولی ورزد از خوف دہراس آزاد باشد۔
بہ فضل خدا بشر خلاصی یابد۔
او را کہ خدا محافظت کند ہرگز آزار نہ بیند۔
اوکہِ دردِ نامِ خدا کند ہمیشہ با سکون است۔
از وردِ نام خدا پریشانی معدوم شود و خودی اِمحاپذیرد
دربلندی ہیچ کس بہ او نہ رسد۔
آن کس کہِ در حمایت مرشِد کامل باشد
در تمامی امور کامیاب گردد۔

8

متِ پوری انمرتُ جاکی دِرسٹِ

کامل است دانشِ مرشد ونگاہش جانفزا است۔
دیدار او جملہ نوعِ بشر را از گناہاں رہائی دہد۔
ذاتش لاثانی است وقدومش چوں نیلوفر دلکش است۔
رویت او سعادت بخش است۔ سیمای او حسنِ یزدانی دارد۔
بابرکت است خدمت او وخادم او مقبول است۔
او درعالم نفوذ دارد ودر نوعِ بشر او عالی مقام باشد۔
خوشوقت است آن کس کہِ در دِلش خدای واحد مستقرِ است۔
مرگ نزدیکش نہ تواند رسید۔
نانک بگوید درصحبت پاکانِ طریق ہرکہِ برخداوندمراقبہ کند
اوماندگار باشد وحیات ابدی یابد۔

XXII

شِعرمقدماتی

گیان اَنجن گُر دیا اگیان اندھیر بناسُ
ہرِ کِرپاتے سنت بھیٹیا نانک منِ پرکاسُ

مرشِد کامل کحل معرفت بخشید و تیرگی جہل محو شد۔
بہ فضل خدا صحبت درویش صاحب دِل میسر شد و ازاثر آن در دِل سیل نور جاری شد۔

هشت بند

1

سنت سنگ انتر پرھ ڈیٹھا

درانجمنِ درویشان خدا را درونِ دِل آشکار دیدم۔
نام پاک مزہ ای شیریں دہد۔
جملہ دنیای مادہ دریک ذہن مظروف است۔
اگرچہ این دررنگ ہای گوناگون وصورت ہای مختلفہ منتشر شود۔
نام پاک خداکہ مایہ ای ہمہ خوشی ہا متصور است
درجسد بشری ماندگار باشد۔
درھادی سکوت آہنگ سمادی شنیدہ شود۔
وجدوحالِ آن شگفت ماورای شرح دبیان است۔
آنان راکہ خدا بصیرت بخشد این منظرہ رانگرند۔
آنان راکہ خدا فہماند این رازمی فہمند۔

2

سوانتر سوباہر انت

خدای لایتناہی در ظاہر و باطن است۔
او در ہمہ چیزہا گنجایش دارد۔
اوست در زمین و در آسمان و درعالم زیرین
او پرورندہ ای ہمہ عالم است۔
در جنگل ہا و در کوہ ہاو درنباتات او مشغول کار است۔
آنچہ درکار صورت پذیرد حسب رضای اوست۔
در آب و باد و آتش او گنجایش دارد۔
در ہمہ اطراف و اقطارِ جہان او خود موجوداست۔
او در ہر جا حاضرو موجوداست۔
بہ فیض مرشد آرامشِ درونی حاصل شود۔

3

بیدپُران سمرت مہِ دیکھہ

نورخدا در مہر و ماه اختراں موج‌زن است۔
متونِ مقدسہ بیان گر دوامِ حق است۔
ہمہ این ہا زبانِ خدائی نطق کنند۔
او ماندگار و استواراست۔
باقدرتِ کامل او بازی رانمایش‌دہد۔
صفاتش بی نظیر است و مافوقِ حساب وشمار است۔
در ہمہ مظاہر تابندگی نور او درخشندہ است۔
اوتمامی عالم وجود رابطور تار و پود ادامہ دہد۔
بہ فیض مرشد شک وریب محو شود
و دردِل ایمان بہ واحد المطلق متحکم شود۔

4

سنت جنا کا پیکھن‌سھؤ برہمَ

درویشان درہرچیز پرتوی از ذاتِ خدا مشاہدہ کنند۔
درقلوب درویشان صدقِ ایمان نورگستراست۔
درویشان ہمیشہ کلام پاک می شنوند۔
درویشان با ذاتِ خدا یکی باشند کہِ مطلقاً آشکار است۔
این چنین باشد طور حیاتِ درویشاں کہِ بہ مرتبہ ای یافت رسیدہ اند۔
درویشان ہمیشہ گفتارِ راستین برزبان آرند۔
ہرچہ واقع شود آن راخیر دانند۔
ایشان باور کنندکہِ خدا قادر مطلق است۔
در ظاہر و باطن واحد المطلق حاضر وموجوداست۔
ہر آن کس کہِ ایں رویت مشاہدہ کند مفتون شود۔

5

آپ ستِ کیا سبھ ستِ

او (خداوندگارِ واحد) خود حق است و ہرچہ او آفریدہ است حق است۔
تمامی آفرینش از ہماں خداوندگار صدر ور یافتہ است۔
چون او خواہد خود را او خود گسترد۔
چون او خواہد خود را مخفف کند و فقط واحدالمطلق بجا ماند۔
قدرتِ او بی پایان و مخفی است۔
ہر کس را کہِ او خواہد با خود یکی کند۔
در تمامی آینش فقط او حاضر و موجود است۔
چگونہ بگویم کہِ چہ کس بدو نزدیک است و چہ کس ازاو دور است۔
آن کس را کہِ او تنویر باطن عطا کند
حضورِ ذاتِ خدا را درک کند۔

6

سرب بھوت آپِ درتارا

اودر جملہ عناصر کارفرما است۔
بواسطہ ای ہمہ چشم ہا او خود مشاہدہ کند۔
تمامی ہستی پیکر او است۔
او خود ستایش خویش کند و خود آن را شنود۔
زاد و مرگ بازی است کہِ او رخود نمایش دہد۔
جملہ آفرینش مطیع فرمان او است۔
خداوندگار در عالم ہستی موجود است ولیکن از ہمہ لا تعلق است۔
ہمہ گفتار واقعاً گفتار او باشد۔
ہمہ بہ حکم خدامی آیند و بہ حکمش می روند۔
چون او خواہد ہمہ را بہ خود مجذوب کند۔

7

اِس تے ہوئے س ناہی بُرا

ہرچہ از خدا صادر شود بد نہ باشد۔
بدونِ او ہیچ کس نتواند کہ چیزی کند۔
او خود خوب است و ہرچہ او کند خوب است۔
فقط اوست کہ از اندیشہ ای خویش آگاہ است۔
خداوندِ ازلی حقیقت است و آنچہ او خلق کردہ است حق است۔
باوجود این تماماً در او شامل خواہد شد۔
چگونگی وضعِ او بیان نتواں کرد۔
دیگری وجود ندارد کہ از او آگاہ باشد۔
ہرچہ او کند قابل قبول است۔
بہ فیض مرشد این آگاہی حاصل شود۔

8

جو جانے تِس سدا سکھ ہوئے

آن کس کہ این رمز درک کند آرامشِ جاودانی یابد۔
این چنین سالک را خدا با خود یکی کند۔
دولت مند و عالی تبار و آبرومند آن کس باشد کہ در دِل او خدا مستقر است۔
این چنین کس در زندگی کنونی رستگاری یابد۔
ز ایش این چنین مخلص سعید و خجستہ است۔
بہ وسیلہ ای او ہمہ عالم نجات یابد۔
مقصد راستین زادِ انسانی این است کہ تمجید خدا کردہ شود۔
از برکتِ صحبت او نام پاک درونِ دِل استوار ماند۔
او خود رستگار است و موجب نجاتِ دیگران باشد۔
باید کہ او را احتراماً کورنش کنیم

XXIV

شِعرمقدماتی

پُورا پُربھُ آرادھیا پُورا جاکا ناؤ
نانک پُورا پایا پورے کے گن گاؤ

پرستش آن خدای کامل می کنم کہ نامش کامل است۔
نانک بگوید اتصال بہ کامل یافتہ ام۔ ازاین جہت ستایش کامل می کنم۔

هشت بند

1

پورے گُر کاسُنِ اُپدیش

ای سالک! نصیحت مرشدِ کامل به پذیر
وبدان که خداوند گار نزدیک ترین است۔
هر نفس وردِ خدای مطلق کنید۔
براثر آن اضطراب ازدِل زایل شود۔
امواج حرص وهوا ترک کنید۔
خاکِ قدوم درویشاں جوبید۔
منی را ترک کنید و حضورِ خدای کامل استدعا کنید۔
به فیض صحبتِ درویشان بحرِ آتش عبور کنید۔
بادولتِ روحانی گنج های خویش پُر کنید۔
نانک بگوید همیشه به مرشِد کامل کورنش کنید۔

2

کھیم کُسل سہج آنند

درصحبت درویشان برذاتِ خدای مطلق تفکر کنید۔
براثر آن آسایش و شادمانی وسکون حاصل شود۔
حمد خدا کیمیای زلالِ حیات است۔
از آن راه روحِ شما نجات یابدواز دوزخ برکنار ماند۔
برواحد المطلق مراقبه کنید۔
اوست خدای یگانه که در رنگ های بی شمار پدیدار است۔
اوست قادرِ مطلق که کون ومکان رانگهداری کند و ادامه دهد وبیکسان را نوازد۔
او مصیبت را معدوم کن وسکونِ باطن بخشد۔
برنام او دائماً تفکر کنید۔
نانک بگوید تکیه گاهِ روح فقط همین است۔

3

اُتم سلوک سادھہ کے بچن

سخنانکہ مرشِد کامل اداکند قدس الاقداس است۔
آن ہاگوہرہای گراں بہاوالماس ہای ذی قیمت است۔
اوکہِ این سخنان راشنودو در عمل آرد
نجات یابد و دیگران را نجات دہد۔
آن کس کہِ دِلش رنگ عشق حقیقی پذیرد
حیاتش برومنداست وپیوستگی بااومایہ ای سعادت است۔
در تحسین اوسرودِ پیروزی خواندہ شود
از شنیدن این آہنگ سادی اومسرور شود و تمجید خداسراید۔
درجبینِ این چنین درویش نور خدامی تابد۔
نانک بگوید بہ فیض صحبت او ہمگان رستگار شوند۔

4

سرنِ جوگ سُنِ سرنی آئے

شنیدم کہِ خدا پناہ بخش است بہ او پناہندہ ام۔
او بہ فضل خویش باخود وصلت داد۔
بغض وعداوت موقوف شدچوں خاک پست وعاجزشدہ ام۔
درمجمع درویشاں زلال نام می نوشم۔
خدمتِ سالک تکمیل پذیرفت
چون معلوم شدکہِ مرشداز خدمت سالک خوشنود است۔
چون زبانِ من بہ تکرارِنام پاک مشغول شد
از تمایلات شہوانی وبدکاری ہا خلاصی یافتم۔
بہ فضل و کرم خدا برما رحمت فرمودہ است۔
مال التجارہ ای ما بر منزل رسید و قابل قبول شد۔

5

پربھ کی اُستت کرہٗ سنت میت

ای مخلصانِ طریق وای دوستان

بابیداری دِل و توجہ تام خدا راستایش کنیم۔

در "سرودِ سکون" معرفت و حمد و نام خدا بیان شدہ۔

ہرکہِ آن را دردِل خود جای دہد تجسمِ ہمہ مزیّت ہا شود۔

اوبہر مرادِدِل نایِل باشد۔

او درہمہ عالم درجلال و بزرگی سرافراز شود۔

اوبرمقام برترین رسد۔

او ازگردشِ زاد ومرگ رستگاری یابد۔

این چنین سالک بادولت روحانی این دنیا را واگذار کند۔

نانک بگوید ہرکہِ مورد فیض یزدانی است بہ این لقب ممتاز گردد۔

6

کھیم سانت رِدھِہ نوندِھہ

راحت وسکون وثروت و وسایلِ عیاشی

معرفت ومنطق ونیروہای فوق العادہ علم وریاضت وجوگ و مراقبہ یزدان

علم و ریاضت و جوگ و مراقبہ یزدانی

عرفانِ برین وبرمقاماتِ مقدسہ غسل ہای تطہیری

نعماتِ چہارگانہ وشگفتن نیلوفرِ دِل

درمیان ہمگنان و لاتعلق از جہانیان

حسن و جمال، حقیقت شناسی و حکمت

ادراک یکنواخت وتحقق وحدت درکثرت

نانک بگوید ہمہ این بابہ . ‾ن س باشد

کہِ بہ صدق و خلوص ارشادِ مرشد بشنود۔

7

ابھۂ ندھاںُ جپے منِ کوئے

آن کس کہِ بہ تمامی دِل بر گنجینہ ای کمالات تفکر نماید
درہر عصر کہِ زندہ بود رستگار ماند۔
درگفتارِ این چنین سالک حمد خدا و تمجید نام پاک است۔
درہمہ متونِ مقدسہ ہمیں موضوع بیان شدہ است۔
برطبق آموزشِ جملہ مذھب عالم نام پاک ہدف برترین است۔
درنتیجہ آن سالکانِ مخلص سکون یابند۔
درصحبت درویشان ہزاراں ہزار گناہ موقوف شود۔
بہ لطفِ درویشان عذابِ مرگ زایل شود۔
نانک بگوید از فیض صحبت درویشاں فقط آنان برخوردار باشند
کہِ برلوحِ جبین آنان خدا خوش نصیبی رقم کردہ است۔

8

جِس منِ بسے سُنے لائے پریت

اوکہِ بہ صدق و خلوص ایں سرود شنود و دردِل جادہد
برمقام ارتباط با خدا عروج کند۔
برای او زحمت گردشِ تناسخ معدوم شود
ودریک لحظہ حیاتش بہ نقطہ ای کمال رسد۔
دردِل ہرکہِ نام واحد المطلق منزل کند
شہرت او بیداغ باشد و زلالِ گفتارش جانفزا باشد۔
رنج ہا و ناخوشی ہا و خوف ہا وتوہمات او معدوم شود۔
عمل او پاک باشدو اُودرویش صادق نامیدہ شود۔
شہرت او بالاترین باشد۔
نانک بگوید از ایں جہت نام ایں منظومہ "سرودِ سکون" است۔